

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 Din, za 1/2 leta
90 Din, za 1/4 leta 45 Din,
mesečno 15 Din; za ino-
zemstvo: 210 Din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, če-
trtek in sobota

Ljubljana, sobota 23. maja 1936

Cena posamezni številki Din 1.50

Kaj pričakujejo jugoslovanski trgovci po svojem II. kongresu, na katerem so krepko poudarili svojo stanovsko zavest in bratsko slogo?

Kongres trgovcev je zaključen. Nikdar do danes ni naša prestolnica videla tako veličastne skupščine trgovskih delegatov, kakor dne 16. in 17. maja tega leta. Iz vseh naših banovin, iz vseh krajev, pa skoraj iz vseh srezov so prišli delegati trgovskih organizacij na svoj drugi kongres, ki je bil veličastna manifestacija enotnosti zavesti edinstveno težkega položaja, a hkrati tudi redka slika resnega in dostojanstvenega dela za rešitev vprašanj, od katerih je odvisen napredek vsega našega naroda.

Pred dvema letoma je videlo Skopje podobno sliko, ko so prišli tja trgovci tudi iz najbolj oddaljenih mest naše domovine, da imajo tam svoj prvi vsedržavni kongres. More se reči, da je bil v Skopju položen temelj skupnemu delu in da so bile tu določene glavne črte našega enotnega trgovskega gospodarstva. V resoluciji kongresa so bila obsežna vsa glavna vprašanja, od katerih rešitve je bila odvisna tako naša notranja kot zunanja trgovina, kakor tudi vse gospodarske panoge, ki so s trgovino neločljivo združene.

Preteklo je dve leti in v tem času so se hitro vrstili razni dogodki, ki so bili za naše gospodarsko življenje usodnega pomena. — Ukrepe in predloge, ki jih je skopljanski kongres poudaril kot neodložljive, niso odločujoči izkoristili, kar pa je bilo od pristojnih uradov storjeno, pa je dostikrat samo povečalo zadrego, mesto da bi bilo trgovini v pomoč. Trgovinsko gospodarstvo se je kotililo navzdol vedno nižje in nastala je že nevarnost, da pride do poloma zasebnega trgovskega dela, s tem pa tudi do usodnih strahljavcev vsega našega družabnega življenja.

Videč do kam bi se prišlo z nadaljevanjem tako indolentno vodene gospodarske politike, je sklicalo Centralno predstavništvo zvez trgovskih združenj za drugi kongres trgovcev kraljevine Jugoslavije. Njegov poziv je bil sprejet z enodušnim odobravanjem vseh naših trgovcev v državi, ki so v tisočih pohitili v Beograd, da s svojo udeležbo podpro skupno delo svojih organizacij in da javno pokažejo, da odobravajo to, kar so njih zastopniki v obliki resolucij sklenili, da predložijo odločujočim kot minimalne zahteve trgovstva.

Predkonferenca je spravila na površje vsa življenjska vprašanja naše trgovine v današnjih dneh ter jih v obliki referatov predložila kongresu.

Sam kongres je bil vsota vsega onega, kar je najboljšega med trgovstvom, lepo število vodilnih predstavnikov tudi drugih naših gospodarskih panog in izpričanih prijateljev rodoljubnega trgovskega stanu pa je dalo tudi blesteč zunanji okvir kongresu. Navzočnost zastopnika Nj. Vel. kralja je dokaz najvišje pozornosti našega državnega poglavarja za naš stan. Navzočnost zastopnika ministra za vojsko in mornarico pa dokaz njegove pozornosti do onih javnih delavcev, ki aktivno sodelujejo v delu za zavarovanje obrambe naše domovine, osebna navzočnost trgo-

vinskega ministra pa nas je končno prepričala, da odločujoči uvidevajo potrebo, da se neposredno informirajo o željah in potrebah trgovcev.

Velika dvorana, dve stranski dvorani in hodniki Kolarčeve narodne univerze so komaj mogli sprejeti vse udeležence in goste kongresa. In ko je bilo že vse polno, se je začelo delo, ki je trajalo štiri ure. Ves ta čas je vladal popoln mir in navzočini so z največjo pažnjo poslušali govore in referate. Videlo se je, da se zanimajo za vse, kar je bilo rečeno in prečitano, videlo pa se je tudi, da je bil ves material delovnega dela kongresa marljivo in prepričljivo obdelan. Zborovalci so imeli vtis, da to ni zborovanje enega stanu, ki govori samo o svojih nadlogah in težavah, temveč da se pred očmi navzočini vrste izkušeni javni delavci, katerih referati so temeljito izdelana predavanja z neovrgljivo argumentacijo. Tako so trgovci dokazali, da poleg svojega dela v svojih obratih in pisarnah posvečajo resno pažnjo tudi dnevnim problemom in črpajo gradivo iz surovega življenja, znajo obdelati strokovna vprašanja s temeljitostjo, ki je vredna vse pažnje.

Pred tem svečanim zborom je bilo povedano vse. Povedane so bile vse težkoče, s katerimi se morajo trgovci na deželi in v mestih boriti na življenje in smrt. Referenti so bili iz vseh naših zvez in niti eno vprašanje, ki pritiška naše trgovce, ni ostalo nedotaknjeno. Jasno in koncizno je bilo opisano današnje stanje našega trgovskega gospodarstva, takoj pa tudi povedani ukrepi, s katerimi se more to zlo stanje popraviti. Izpuščeno ni bilo nič, kar bi bilo važno in zato more biti z delom kongresa zadovoljen vsak trgovec, najbolj reven branjevec v najbolj zapuščenih vasi prav tako kot veliki trgovec v prestolnici. Zadovoljni morejo biti vsi člani našega stanu, ker so bila sprejeta vsa mišljenja v vseh naših pokrajinah ter vse upravičene zahteve tudi vnešene v resolucije.

Sama resolucija pa predstavlja to, kar se mora danes storiti, da bi prišlo naše trgovinsko gospodarstvo z mrtve točke in šlo naproti boljši bodočnosti. Tu ni nobenih niti sebičnih niti pretiranih zahtev, ker je sam kongres dokazal, da so se trgovci, kakor vedno dosedaj, znali povzpeli nad svoje osebne interese in da so se bavili z vprašanji, ki so nenavadne važnosti za vse naše gospodarstvo. Vse države na svetu posvečajo največjo in najbolj resno pažnjo svojim gospodarskim vprašanjem ter skušajo ta vprašanja rešiti brez vsakega odlašanja, zavijanja in praznega prerekanja; zato moremo z vso pravico pričakovati, da se bo na vse zadnje tudi pri nas spoznala važnost sedanjega kritičnega trenutka in da se bo začelo z zdravljenjem bolezni, v kateri se nahaja naša javna delavnost, zlasti pa trgovina.

Toda naš kongres je potrdil še eno veliko resnico, ki je za celotno notranje življenje naše države največjega pomena: danes se more

II. kongres jugoslovanskega trgovstva

Nad 2000 trgovcev iz vseh krajev Jugoslavije manifestira v solidarnosti z vsemi drugimi gospodarskimi stanovi za pravice trgovstva in vsega gospodarstva

Predkonferenca

Po vzgledu slovenske Zveze trgovskih združenj je priredilo tudi Centralno predstavništvo predkonferenco, da imajo vsi delegati združenj možnost, da brez ozira na javnost odkritosrčno povedo svoje mnenje o vseh vprašanjih, ki se tičejo trgovstva in našega gospodarskega življenja. Znak visoke zavednosti jugoslovanskega trgovstva je, da je bil tudi potek predkonference na izredni idejni višini, da se ni niti enkrat razpravljalo o osebnih vprašanjih, temveč vedno le o resnih vprašanjih, ki zanimajo vso gospodarsko javnost. Pri vsej odločnosti, s katero so delegati branili svoje stanovske interese, so vendar vsi vedno ostali v okviru solidarnosti, ki mora združevati vse gospodarske stano-ve, če hočemo priti do napredka.

Predkonferenca, ki jo je otvoril in vodil ves čas z vzorno spretnostjo predsednik Nedeljko Savič, je trajala vso soboto dopoldne in popoldne do 8. ure zvečer. V čast vsem delegatom bodi povedano, da so delegati vztrajali z občudovanja vredno disciplino do konca in da tudi njih pozornost ni niti za malo popustila. Tako so tudi v tem pogledu pokazali izredno zavednost, ki jim dela čast.

Na konferenci so se obravnavala vsa vprašanja, ki so danes odločilne važnosti za napredek naše trgovine in našega gospodarstva. Vsako vprašanje pa se je razpravljalo brez vsake demagogije, le s stvarnih interesov, da je bila debata vedno na višku in da je bil tudi v tem pogledu II. kongres popoln uspeh.

Delegati iz vseh pokrajin so nastopili na konferenci in tako tudi iz Slovenije. S ponosom moremo izjaviti, da je bil baš govor slovenskega delegata Frana Škrbca eden najbolj učinkovitih in da je izzval tako velikansko odobravanje kakor je malokateri drug. Prav tako uspešen pa je bil tudi nastop predsednika ljubljanskega združenja Karla Sossa.

Predkonferenca je v polnem obsegu dosegla svoj namen in treba je izreči priznanje predsedniku Saviču, ki je s tako mojstrsko roko vodil predkonferenco k njenemu cilju.

Po konferenci so se sestali vsi predsedniki zvez trgovskih združenj, kjer so na podlagi na predkonferenci izraženih želj in zahtev delegatov sestavili resolucije.

samo še na terenu reševanja gospodarskih vprašanj doseči popolna sloga vseh delov našega naroda, gospodarska vprašanja pa so baš ona, ki morejo s svojo srečno izbrano smerjo odpraviti obstoječa nesoglasja med našimi plemeni ter nas izvesti iz kroga večnega beganja in brezkompašnega čepetanja na mestu.

Udarila je dvanaesta ura! Ti udarci so se glasno slišali na na-

Otvoritev kongresa

Živahno vrvenje je bilo v lepi in veliki Kolarčevi dvorani, ko so prihajali iz vseh strani Jugoslavije trgovci na II. kongres jugoslovanskega trgovstva, da manifestirajo za svoje pravice in da zahtevajo z odločno besedo pomoč za trgovino, ki zapada vsak dan v vedno večje težave in stiske. Ob deveti uri, kakor je bila napovedana otvoritev kongresa, je bila dvorana že skoraj nabito polna, še vedno pa so prihajali novi zborovalci, za katere pa žal ni bilo več mesta. Nad 2000 trgovcev iz vse države je bilo zbranih, cvet jugoslovanskega trgovstva je manifestiral za pravice trgovstva, za napredek in razvoj našega gospodarstva. Bila je to impozantna skupščina, kakršne se ne vidi zlepa, saj so bili zbrani sami samostojni gospodarji, ki so že nekaj storili za naše gospodarstvo.

Polpna tišina pa je mahoma nastopila, ko je otvoril v imenu Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj kongres predsednik Nedeljko Savič. Takoj nato se je konstituiralo predsedstvo kongresa ter je bil med viharjimi odobravanjem vsega kongresa izvoljen za predsednika Nedeljko Savič, za I. podpredsednika Josip J. Kavčič, za drugega pa Ivan Pr-

pič, predsednik Zveze trgovskih združenj v Zagrebu. Za člane predsedstva pa so bili nadalje izvoljeni gg. Rešić iz Osijeka, Stan-ko Lazić iz Novega Sada, Ibrahim Šahinagić iz Sarajeva, dr. Uroš Krulj iz Splita, Vojislav Varošić iz Skoplja, Ivan Gaja iz Šibenika ter dr. Matija Nikolić iz Osijeka. Za tajnike pa so bili izvoljeni dr. Stjepan Bogat, Ivan Šarić in dr. Mehmed Zarić.

Nato je povzel besedo predsednik Savič in najprej predlagal pozdravni brzojavki Nj. Vel. kralju Petru II. in knezu namestniku Pavlu. Z glasnim odobravanjem je sprejel zbor ta predlog.

Nato je pozdravil predsednik Savič zastopnika kralja kapetana II. razreda Pavlića, trgovskega ministra in zastopnika kr. vlade dr. Milana Vrbanića, zastopnika vojnega ministra generala Rukavičića, zastopnika zemaljske odbrane polkovnika Lazarevića, zastopnike Narodne banke, naših zbornice, zveze hotelirjev, narodne poslance, vse druge odlične goste in zastopnike naših gospodarskih organizacij ter vse delegate in vse stanovske tovariše, ki so prihiteli na današnje veliko in nujno potrebno manifestacijo jugoslovanskega trgovstva.

Govor predsednika Saviča

Simbolično je, da zboruje II. kongres trgovcev v veliki dvorani Kolarčeve narodne univerze, ki je zgrajena iz zapuščine, katero je poklonil veliki dobitnik in rodoljub Kolarc svojemu narodu za dvig njegove prosvete. Ponosni smo, ko se spominjamo zaslug in dela naših stanovskih prednikov za naš narod in njih vzgledu hočemo slediti tudi mi.

Ves večerjajni dan je delal kongres, pozno v noč smo sestavljali resolucije na podlagi vsega onega, kar je bilo povedano na predkonferenci. Iz vseh izjav delegatov, iz vseh njih referatov doni ena sama velika skrb, kaj prinese jutrišnji dan in če bo mogoče premagati vse težave, ki tlačijo in duše naše gospodarstvo. Ves ta strah pa je posledica doslednega neupoštevanja zahtev gospodarskih stanov.

Premalo se ceni pri nas trgovina. Toda tudi naši odločujoči

krogi se morajo zavedati, da imajo močno industrijo samo one države, ki imajo močno trgovino. Primeri Anglije, Francije in Nemčije to dovolj jasno dokazujejo. V vseh teh državah se zato tudi danes posveča trgovini največja skrb, ker se odločilni krogi zavedajo, da je procvit trgovine eden pogojev za materialni napredek držav in narodov.

V naši državi pa te skrbi za našo nacionalno trgovino ni in mogoče je celo to, da se javno govori, da je trgovina nepotrebna in odveč. In vendar je bila v vseh časih in pri vseh narodih trgovina vedno pionir napredka. Najprej so prihajala v tuje dežele trgovska brodovja in šele za trgovci so prihajali vojaki in drugi stanovi. Nikakor se to ne sme pozabiti, če se hoče naši državi dobro.

Danes je stanje trgovine nad vse težko, to vedo vsi in to je zna-

šem drugem kongresu in nobene- ga dvoma ni, da sta naše gospodarstvo in naša trgovinska delavnost zaradi sile razmer pred korenitimi reformami in zdravljenjem, ker je to tudi v interesu celote. Naša resolucija, kar ponavljamo, ni samo zrcalo naše stanovske enotnosti in bratske sloge, temveč tudi zadnji klic, da se z odločnim in močnim državnim sklepom sanirajo glavna gospodarska vpra-

šanja, brez česar ni življenja niti za trgovce niti za obrtnike niti za kmetovalce niti za delavce. In ko bodo to resolucijo čitali odločujoči ter o njej premišljali, naj imajo istočasno pred očmi tudi to, da je nedopustno vsako novo oklevanje glede reševanja predloženih vprašanj, ker bi vsak neizkoriščen trenutek vrgel v gotov pogin ne samo ves naš trgovski stan, temveč tudi ves naš narod.

no tudi vladi. Še posebno težko pa je,

ker so tuji uprli svoje oči na našo državo

in vedno bolj izpodrivajo naše domače ljudi.

Da se prav razumemo! Nihče ne more danes živeti obdan s kitajskim zidom. Tudi tuji so nam potrebni, toda določiti jim je treba pravo mesto v naši sredini, da ne bodo oni ovirali smer našega dela. To pa se je pri nas zgodilo, ker se je šlo tujem mnogo preveč na protu ker so se njim dovoljevale stvari, ki se niso dovoljevale niti našim domačim ljudem.

Poglavje družbe »Ta-Ta«

to jasno izpričuje. Z enim revnim milijonom se ustanavlja ta delniška družba, in vsak od nas ve, da za ta denar ni mogoče postaviti takšnega podjetja, kakor je »Ta-Ta«. Sedaj, ko je otvorjena v Knez Mihajlovi ulici že palača te družbe, je povišala družba glavnicu za pet milijonov. Ali tudi ta denar ne zadostuje za takšno podjetje, ker so zato potrebne desetine milijonov. Trgovinski minister je odbil dovoljenje za delovanje te veleblagovnice, toda državni svet je sklep trgovinskega ministra razveljavil, ker je prijavila družba vsak svoj posel posebej. In v resnici se prodaja tudi vsaka stvar posebej, da ne bo treba temu podjetju niti enkrat plačati takse na račune. Tako bo tudi na ta način, in ne le zaradi nizke delniške glavnice, oškodovana država.

Nato je predsednik Savić ostro nastopil proti onemu predsodku, kakor da bi »Ta-Ta« prodajala vse blago ceneje ko trgovci. Laž je ta trditev, ker za isti denar, ko v veleblagovnici »Ta-Ta« dobi vsak pri trgovcu blago za isto ceno, samo da prodaja vrhu tega trgovci boljše blago in da vrhu tega tudi jamči za blago.

Tuji so pri nas monopolizirali velika podjetja in na to resno nevarnost ni mogoče dovolj ostro opozoriti. Ker ne morejo iznašati iz naše države pri nas zasluženega denarja, kupujejo za ta denar hiše in posestva, podjetja in tvornice in ne bo dolgo, ko bodo stali kot berači pred svojimi hišami. Ta uspeh pa dosega tuji s pomočjo nekaterih naših brezvestnih ljudi. V imenu pravičnosti bi morali neusmiljeno udariti po tistih, ki pomagajo tujcu osvajati našo zemljo in naša podjetja, ker so to izdajalci naroda.

V državi vstajajo tuji magnati in ti magnati delajo povsod nezmagljivo konkurenco našim domačim podjetjem. Del odgovornosti za ta dvig teh magnatov v Borovem, v okolici Zagreba in v naši prestolnici pa pada tudi na nas, ker nismo že od vsega početka dovolj krepko nastopili v obrambo svojih pravic.

Zlasti pa proti temu, da bi zavladovala

neenakost pred zakonom,

ki danes že obstoji in uničuje trgovske vrste. Privilegiji nabavljanih zadrug in konzumov so najjasnejši dokaz za to.

Mi nismo proti združnemu sistemu, mi smo nasprotno za to, da se produkcijske, selekcijske in kreditne zadruge celo podpirajo ter nikdar ne nasprotujemo združam, ki so nastale zaradi medsebojne pomoči. Kadar pa se združijo ljudje, da uspešne vodijo trgovske posle, kadar se na združni podlagi zaradi združnih privilegijev ustanavljajo trgovine, takrat to niso nobene zadruge, temveč trgovine, kakor vse druge, ki se naj zato tudi tako obdačijo, ko vse druge trgovine.

Pa tudi glede konzumov treba izreči odkrito besedo. V Bosni so konzumi, na katere so delavci tako navezani, da so že njih sužnji. Ne smejo in ne morejo kupovati drugod ko pri teh konzumih in ker so ti brez konkurence, morejo prodajati tudi po vsaki ceni in tudi kvaliteto slabo blago. Pri tem

pa nastaja še druga resnica. Ker vodijo te konzume strokovno neusposobljeni ljudje, prihajajo ti le prepogosto v težave in potem jih mora sanirati država z velikimi izdatki. Zato moramo vztrajati na zahtevi, da velja tudi v davčnem pogledu popolna enakost in da se obdačijo zadružne trgovine tako kakor vse druge trgovine.

Polno težav je, ki nas tarejo. Ni prav, če se plačuje vino v Primorju po Din 1-20, v Zagrebu pa po 16 Din, ni prav, če je razlika v cenah žita v posameznih pokrajinah tako velika. Toda te razlike niso posledica svetovne krize, tudi ne krivda trgovcev, temveč tega je krivo nezaupanje, ki je zajelo

ves naš svet. In tega nezaupanja ne bo konec, dokler ne bodo tudi na odločilnih mestih spoznali, da živi država le od gospodarstva. Zato pa je tudi treba, da se začne gospodarska vprašanja reševati, da se njim da prvenstvo in da se politična že enkrat smatrajo kot postranska vprašanja.

Predsednik Savić je nato govoril še o zlih posledicah kmečke zaščite ter o drugih udarcih, ki so padali na naše gospodarstvo ter glasno zaklical vsem onim, ki dopuščajo, da se prodaja na dražbah premoženje naših ljudi za slepe cene, če se zavedajo težkih posledic, ki morajo iz tega nastati. Že danes imamo tujce, ki v »Službe-

nih Novinah« prebirajo samo oglase o dražbah. Ali naj vse preide v njihovo last!

Vse polno tišči našega človeka na duši in treba je bilo, da vse to povemo, da se oprostimo tega, kar tlači naše duše. Predvsem pa je tudi naloga našega kongresa, da jasno pove, da smo izgubili vse in da nas nihče več ne bo mogel osvoboditi, če bomo propadli materialno. In danes smo v nevarnosti, da materialno propademo!

Gromko odobravanje je sledilo besedam predsednika Savića in več minut trajajoči aplavz ni skoraj hotel ponehati.

Poročilo Centralnega predstavništva

je podal Jezdimir Milosavljević, ki je med drugim dejal:

Še pred nekaj leti je bilo delo trgovskih združenj, razen onih v Dravski banovini, ki tvorijo častno izjemo, zelo omejeno in ni skoraj nikdar prišlo do pravega izraza. Šele z nastopom gospodarske krize je začel trgovski stan tudi delati za svojo obrambo. Kako slaba je bila zavest trgovcev, se vidi najbolj iz tega, da je moral zakonodajalec ustanoviti obvezna združenja, ker drugače sploh ne bi do njih prišlo. Intervencija zakonodajalca je torej bila potrebna, da je začel trgovski stan delati za svojo organizacijo.

Fundament za to delo je bil veličastni prvi kongres jugoslovanskega trgovstva v Skoplju v dneh od 12. do 13. maja. Ta kongres, ki se ga je udeležilo 2000 trgovcev, je imel dvojni pomen. Bil je manifestacija sloge in bratstva vseh trgovcev in obenem tudi poziv za ustvaritev stanovske organizacije trgovstva. Drugi njegov veliki pomen pa je bil v tem, ker je dokazal, da je trgovstvo konstruktiven faktor, ki svojih stanovskih in osebnih interesov ne dviga nad splošno-narodnimi.

Kongres je pomenil nadalje začetek trgovske ideologije, ki je v skladu s potrebami trgovcev in narodnega gospodarstva. Glavni cilj iz te ideologije nastalega gibanja je bil: zbrati vse male in srednje ljudi v močnej organizaciji. Z ustanovitvijo Centralnega predstavništva vseh zvez trgovskih združenj Jugoslavije je bil ta cilj tudi dosežen. V tem C. P. ima vsaka zveza po dva člana, seje C. P. pa so bile, kakor hitro se je pokazala potreba. V teh dveh letih svojega obstoja je C. P. dokazalo, kako zelo je bila njegova ustanovitev potrebna.

Predno govorimo o delu C. P., je potrebno, da spregovorimo najprej o zvezah, ki to C. P. tvorijo. Razen ljubljanske obstoje vse zveze šele od nedavna in zato tudi njih delo še ni moglo priti do polnega izraza. Zvezi v Banjaluki in Sarajevu sta bili ustanovljeni šele pred nekaj meseci, zveza v Splitu šele pred kratkim. Kljub temu pa so se zveze vendarle organizirale in danes so v C. P. organizirani trgovci vse države, razen onih iz zetske banovine, ki ne morejo ustanoviti lastne zveze, temveč se bodo morali priključiti eni obstoječih. Z ustanovitvijo vseh zvez pa je tudi C. P. olajšano delo, ker se bo moglo sedaj nasloniti v vseh krajih Jugoslavije na dobro delujoče organizacije trgovstva.

Referent Milosavljević je nato podrobno opisal program in dnevni red skopljskega kongresa ter navedel vse referate in resolucije, ki so dale tudi smer vsemu delu C. P. Na osemih plenarnih sejah je C. P. razpravljalo o vseh teh vprašanjih in na današnjem kongresu podaja C. P. bilanco svojega dela. Ta bilanca ni sicer tako razveseljujoča, kakor bi bilo pričakovati, toda krivda ni na C. P., ki je vestno opravljalo svojo nalogo,

temveč na onih odgovornih činiteljih, ki niso upoštevali številne predloge in zahteve C. P.

Pretirano skromno pa bi bilo, če bi rekli, da uspehov sploh ni bilo. Zadostuje, da spominjamo samo na boj proti famoznemu čl. 7. davčne novele, čigar izvajanje bi bilo popolnoma uničilo trgovce. Tudi razpis zborničnih svobodnih volitev v skoraj vseh banovinah je bil uspeh C. P. A tudi nekatere prejšnje zbornice so začele pod vplivom C. P. bolj intenzivno delovati. Tudi glede plačevanja pridobnine, pri plačevanju taks in kolkovanju računov so bili doseženi nekateri uspehi. Vendar pa so ti uspehi še majhni, če se upoštevajo vse težave, ki pritiskajo trgovce.

Ker nismo v preteklosti dosegli vsega, kar smo hoteli, moramo sedaj še bolj živo delati za dosego svojih ciljev. Poudariti pa je treba, da bodo doseženi tem večji uspehi, čim bolj močne bodo trgovske organizacije in tudi delo C. P. bo potem uspešnejše. Trgovci morajo dokazati svojo zavednost in solidarnost in potem tudi uspehi ne bodo izostali.

Nato je navedel referent razloge, zakaj je odpadel zagrebški kongres

Kongres bi moral biti že lani v Zagrebu. Zaradi marsejske tragedije, pozneje pa zaradi zamotanih političnih razmer, zlasti zaradi petomajskih volitev, pa je bilo nemogoče, da bi se vršil kongres pravočasno. Zato je sklenilo C. P., da bo kongres šele v septembru 1935 v Zagrebu. Za dobro pripravo kongresa pa je bilo že premalo časa in je bilo treba zato kongres odložiti. Ker je pozimi kongres nemogoč, ni preostalo nič drugega, kakor da se je kongres odložil na letošnji pomlad. Da pa se kolikor bolj izpolni praznina, ki je nastala zaradi odložitve kongresa in da ostane kontakt med trgovstvom živ, so bile plenarne seje C. P. v novembru v Sarajevu za Bosno in Hercegovino, koncem februarja pa v Splitu za vso primorsko banovino.

Delo Centralnega predstavništva

Na prvem mestu je C. P. na svojih sejah razpravljalo o nabavljanih in konzumnih združgah. Zadruge so postale privilegirane trgovine in proti temu se morajo trgovci boriti, če hočejo ohraniti svojo golo eksistenco. Čisto napačno je mnenje, kakor da bi se trgovci borili proti združgah, ker se boje njih konkurence. Trgovci so vedno in v vseh deželah za svobodno tekmo in za oprostitev trgovine od vseh ovir. Trgovci so samo proti privilegijem zadrug in zahtevajo, da se dajo njim isti privilegiji ali pa da se ti privilegiji zadrug odpravijo, ker šele potem bo borba enaka. Zato mora zahtevati C. P. od novega združnega zakona, to je od države, ki pač ne sme deliti državljanov v dve vrsti,

v zadrugarje in nezadrugarje, da se zahteve trgovstva glede združništva izvedejo.

Drugo važno vprašanje, ki ga je obravnavalo C. P. je bila kmečka zaščita. Že na kongresu v Skoplju so trgovci opozarjali na škodljivost enostranske rešitve vprašanja kmečke razdolžitve, ki je povzročila samo splošno nezaupanje. Žal pa tudi vsa poznejša opozorila C. P. niso naletela na pravo razumevanje in zato so danes v težkem položaju vsi gospodarstveniki, zlasti pa trgovci. Od svojih dolžnikov ne morejo vnovčiti svojih terjatev, na drugi strani pa morajo zadostiti vsem svojim obveznostim. Posledica tega je, da celo trgovci, ki imajo mnogo več aktiv ko pasiv, ne morejo v redu izpolnjevati vseh svojih obveznosti ter da se njih premoženje prodaja na dražbah v brezcenje.

Z enostransko gospodarsko politiko se je prišlo do tega, da so danes potrebni zaščitni ukrepi za vse dolžnike. Zaščita pa bi seveda morala biti individualna in o njej bi odločevala sodišča.

Zlasti veliko pozornost je posvetilo C. P. vprašanju veleblagovnic in prodajalnic industrijskih podjetij. Trgovci so za lojalno tekmo in proti vsakim monopolom. Proti veleblagovnicam pa morajo biti trgovci tudi zaradi njih metod in zlasti še, ker so vse delniške

družbe. Le preznano je, kako velika razlika je v obdačenju delniških družb in davčnih davkoplačevalcev, zavezanih pridobnini.

Posledice te nelojalne konkurence med delniškimi družbami in zavezanci pridobnine se pri nas že živo občutijo in število žrtev tega boja ni majhno. Zato se tudi v gospodarsko naprednih državah izdajajo že ostri ukrepi v zaščito malega in povprečnega gospodarskega človeka proti tem nadmočnim nasprotnikom. To se dela ne samo zaradi zaščite srednjega stanu, temveč tudi zaradi ohranitve sedanjega družabnega in socialnega reda, čegar najboljši čuvarji so baš male gospodarske enote.

V majhni in nerazviti družbi pomeni proletarizacija malega trgovca mnogo večjo nevarnost kakor pa v drugih bolj razvitih sredinah. Ohraniti tega malega gospodarja je zato imperativ zdrave gospodarske in socialne politike. Še bolj jasna pa je ta dolžnost v časih, ko postaja brezposelnost vedno bolj nevarna. Iz teh razlogov so druge države izdale učinkovite ukrepe proti veleblagovnicam in iz istih razlogov mora njih primeru slediti tudi naša država.

Izredne razmere zahtevajo tudi izredne ukrepe. Zato je treba z zakonom prepovedati ustanavljanje velikih blagovnic. Poleg veleblagovnic pa delajo trgovcem in fiskusu veliko škodo tudi delniške družbe, večinoma tuja podjetja, ki so razvila zelo veliko in že skoraj monopolno delavnost v naši državi. Že pravičnost zahteva, da se te prodajalnice obdačujejo po davčnih odborih prav tako, kakor se obdačujejo trgovci.

Končno je treba še omeniti, da je C. P. tudi vsem davčnim vprašanjem posvečalo posebno veliko pozornost, zlasti sestavi davčnih odborov, delu reklamacijskih odborov itd., nadalje tarifni politiki, socialnemu zavarovanju trgovcev ko tudi vsem drugim vprašanjem, ki so posebne važnosti za trgovstvo. Vsi sklepi Centralnega predstavništva pa so bili vedno tudi v skladu s splošnimi državnimi in narodnimi interesi, kar bodi tu še posebej poudarjeno.

Zivahno pozdravljen od vseh zborovalcev je stopil pred mikrofonski trgovski minister dr. Vrbančić in imel naslednji govor:

Govor ministra dr. Vrbančića

Zahvaljujem se Centralnemu predstavništvu, da morem prisostvovati II. kongresu jugoslovanskega trgovstva in mu izreči svoje pozdrave.

Poznam dobro vprašanja, ki so na dnevnem redu in ki so posebne važnosti za naše gospodarstvo in potrudil se bom, da bom veru tolače vsega, kar se bo na kongresu poudarilo, predvsem pa vseh Vaših zahtev in predlogov, a tudi Vaše kritike, ki je na mestu. Samo takrat, kadar se spoštuje upravičena kritika, je tudi napredek mogoč.

Cestitam Vam k Vaši odlični organizaciji, ko Vas vidim zbrane v tako velikem številu, ko vidim Vašo voljo in Vašo discipliniranost in Vaš elan ter željo, da delate za napredek svojega stanu. Kot resorni minister in član kr. vlade pozdravljam to Vaše zborovanje s posebnim zadovoljstvom. Samo dobro organizirani stanovi morejo doseči napredek.

Neko vprašanje je, ki se kot rdeča nit prepleta skozi vse naše debate. Vlada dr. Milana Stojadinovića, ki je vlada demokratičnih načel, hoče ta načela izvajati tudi v gospodarstvu, v kolikor ji bo to le mogoče. Kr. vlada je gledala na to, da bo njena gospodarska politika v mejah možnosti čim bolj liberalna, toda zavedati se treba, da so časi neomejene svobode propadli. Neko diriganje gospodarstva, povzročeno zaradi zasebno pravnih odnošajev, je danes ne-

obhodno potrebno. To dokazujejo tudi zahteve in predlogi, ki jih od časa do časa dobivam od zastopnikov trgovine in gospodarstva. Na eni strani se zahteva, da država ne posega v gospodarske odnose, na drugi strani se zahteva, kar zelo dobro razumem, intervencija države tudi v področjih, v kateri država doslej ni posegala. Tako n. pr. se je to pokazalo pri razdolžitvi kmetov in pri prepovedi veleblagovnic. Razmere so se tako razvile, da se moramo s tem sprijazniti. Saj tudi že gospodarski ljudje sami zahtevajo intervencijo države. Seveda pa mora država gledati, da ostaja v svojih mejah, ker njena naloga je samo ta, da intervenira, kadar je to res potrebno in da tudi pri intervenciji varuje neko srednjo linijo in da brez resne potrebe ne posega v zasebno pravne odnose.

Danes ste razgrnili tudi

vprašanje veleblagovnic.

Nočem se dotakniti vseh podrobnosti, ki jih je že omenil Vaš cenjeni g. predsednik, vendar pa bi omenil naslednje: Dobil sem o tem predloge z raznih strani in tudi od posameznih trgovskih združenj. Predlagalo se mi je, da se izpremeni uredba in zakon o velikih trgovskih hišah. Trdim, da to ni potrebno, ker sedanja uredba zadostuje. Morda bi Vi na to odgovorili: Če uredba zadostuje, kako pa je potem mogoče, da je prišlo do tega, da veleblagovnice

odpirajo svoje poslovalnice? Mislim, da gre tu le za napačno izvajanje uredbe. In zato sem kot resorni minister pred dvema dnevi odredil posebno komisijo, ki je sestavljena od strokovnjakov. Ta komisija mora proučiti vse konkretne primere in mi potem poročati. Če bo to njeno poročilo takšno, kakršno se more pričakovati, potem bom storil potrebne korake, da se bo zakon respektiral.

Gospoda! Prosim Vas, da ve-

rujete, da se bo kr. vlada potrudila, da bo v vseh vprašanih upoštevala Vaše interese, da se že enkrat prebrodi ta težka kriza. Žal pa to ne napreduje v onem tempu, kakor bi Vi to želeli. Ali to morate upoštevati. — Pozdravlja še enkrat kongres in mu želi čim večji uspeh.

Govor ministra dr. Vrbaniča je bil pozdravljen z glasnim odobravanjem, nakar je spregovoril predsednik trgovinske zbornice v Beogradu nar. posl. Miljutin Sta-

nojević in v imenu obrtnikov predsednik obrtniške zbornice Milan Stojanović.

Njegov govor je bil sprejet z velikim aplavzom, zlasti ko je poudaril popolno solidarnost obrtnikov s trgovci in drugimi gospodarskimi stanovci za zboljšanje naših gospodarskih politike in naših gospodarskih razmer. Obema se je prisrčno zahvalil predsednik Savić.

Sledil je referat predsednika Združenja komisijonarjev Damjana Brankovića

cen doseže, da moramo mi Nemčiji prodajati blago čim ceneje. Naš izvoz živi tako v resnici le od drobtinice, ki padejo z gosposke mize.

Končno še kratak pogled na stanje naše delavnosti. Zaradi pomanjkanja potrebnih plačilnih sredstev v tuji valuti je otežkočen uvoz surovin. Pravilnik, s katerim bi se hotel ustanoviti poseben režim za industrijske surovine, ni preizkušen in ne bi ustrezal potrebam domače industrije. Odločbe pristojnih oblasti bodo v tem pogledu najbrže pristranske.

Namesto da bi se vodila premišljena industrijska politika ter se podpirala predvsem industrija, ki bi služila dvigu kmetijstva, gozdarstva, rudarstva, sadjarstva itd., to je industrija, ki predeluje domače surovine, se je prepustila privatni iniciativi popolna svoboda. Ker nas je sedaj izkušnja streznila, bi zopet hoteli popraviti napako na način, ki ni v skladu z dobrimi običaji. Domači delavnosti moramo na vsak način posvetiti več pozornosti!

Preindustrializirane države prodirajo, umetno podpirane od svojih vlad, v tuja konzumna področja ter škodujejo gospodarskemu razvoju gospodarsko slabših držav. Tako smo mi prisiljeni, da zaradi zmanjšanja naših klirinških terjatev uvažamo iz tujine tudi predmete, ki bi jih mogli doma izdelovati. Poleg tega smo iz nerazumljivih razlogov obdali surovine in polfabrikate s trošarini, ki se ne morejo prevladati na blago, ki se uvažuje iz tujine, kadar gre za finalne produkte. S tem je paralizirana carinska zaščita naše mlade domače industrije. Poleg

Kakovost odločuje!

Po malenkostni porabi vidite takoj, koliko več Vam zaleže in koliko Vam zato prihrani dobra

Kneippova sladna kava

etatizacije, ki tudi ovira razvoj industrije, bi se mogle navesti še razne druge ovire za napredek naše domače industrije.

Na podlagi vseh teh dejstev je zaključil referent svoj referat z besedami: Naša prva državljanska dolžnost je zato, da nismo še naprej razbita vojska, temveč da vse svoje izkušnje, ves svoj politični vpliv ter izpričani patriotizem postavimo v službo našega naroda. To ne bi bila samo nujna socialna samoobramba našega stanu, temveč tudi koristno dejanje za dvig razmajane politične morale ter za vse javno in gospodarsko življenje našega naroda.

Če ne bomo storili tako, potem nam ne bo preostalo nič drugega, kakor da jokamo nad zamujenimi prilikami in nad svojo bedno vlogo v družbi in v državi.

O stanju naše trgovine

Uvodoma je omenil, da se je že včeraj na predkonferenci iz govorov vseh zastopnikov jasno videlo, kako težko stanje preživlja danes trgovina. In v resnici mora vsak, kdor objektivno presoja naše razmere, potrditi, da je bil trgovec, kljub vsem svojim zadužbinam in vsemu svojemu sodelovanju pri narodnem delu vedno in povsod zapostavljen. Deloma je to posledica tega, ker je naš narod srednji vek prespal in kakor iz nekake atavizma ohranil mržnjo do trgovstva, ki so jo oznanjali zlasti v zgodnjem srednjem veku tudi cerkveni krogi, dokler ni Tomaž Akvinski izrekel takrat veliko misel: da je tudi trgovina od Boga zaželena. Zmote o ulogi in pomenu trgovine se zato morejo premagati samo z dviganjem splošne narodne naobrazbe. Na drugi strani pa mora storiti svoje tudi naša stanovska zavest, ki se na vse zadnje ne bo mogla omejiti le na zborovanje. Danes, ko živi trgovina v največji stiski, pa je delo za poglobitev in povečanje stanovske zavesti še posebno nujno.

Vsa ta stiska trgovine pa prihaja v največji meri od previsokega obdačenja v vseh mogočih oblikah. Ni treba za to navesti nič drugega ko to, da je po svetovni vojni od nekdanjih 90 veletrgovcev s tekstilnim blagom v Beogradu ostalo danes samo še 8. Če se bo tako nadaljevalo, potem bodo kmalu vsi trgovci proletarci.

Mesto da se davčni sistem poenostavi, postaja vedno bolj zapleten. Vedno dobivamo nove davčne oblike in nova presenečenja. To vnaša nesigurnost v gospodarsko življenje. Zbog nagrad se je poleg tega razvil pri nas kult socialne špionaže. V zadnjem času sede organi finančnih oblasti v raznih podjetjih in do zadnjih podrobnosti proučujejo knjige. Število davčnih kazenskih nalogov stalno raste. Poleg tega je finančna uprava pogazila eno najbolj osnovnih pravic državljanov, pravico svobodnega gibanja. Če kdo niti pri najboljši volji ne more plačati davka, potem ne dobi potnega lista za potovanje v tujino. S tem se trgovcem odvzema možnost zaslužka v tujini.

Kdor ne plača davka, ne more licitirati pri državnih dobavah niti zahtevati plačila svojih terjatev od države. Za ponarejanje davčnih knjižic je določena kazenska odgovornost, kljub temu pa davčne oblasti ne priznavajo davčnih knjižic kot dokazno sredstvo, temveč zahtevajo potrdilo o plačanih davkih, ki ga ni mogoče dobiti od davčnih oblasti v kratkem času. Dostikrat niti davčne knjižice niso ažurne.

Trošarino

predpisujejo državne in samoupravne oblasti, vsaka po svojih potrebah, zbog česar je v trošarinskem sistemu polno gospodarskih anomalij. Trošarinski sistem je naravnost v klasičnem nasprotju z zdravimi gospodarskimi stremljenji. Trošarina na električno razsvetljavo je protisocialna. Tudi trošarina na gradbeni material je napačna, ker ovira gradbeno delavnost. Če hočemo priti iz sedanjega gospodarskega kaosa, je v prvi vrsti potrebno, da se uvede dobro državno gospodarstvo na vseh panogah državnega gospodarstva. Zlasti pa je potreb-

na temeljita revizija davčnega in trošarinskega sistema. Dokler se to ne izvede, bo vse zaman.

Zaradi kratko odmerjenega časa bom le v najkrajših potezah orisal stanje naše notranje in zunanje trgovine.

Kaj ovira notranjo trgovino?

1. Drž. monopoli na celo vrsto predmetov.
2. Nabavljalne zadruge drž. nametščencev, ki prodajajo vsem in tudi nečlanom.
3. Savez zemljoradniških zadrug, kateremu sicer vse priznanje, ni ostal pri svojem poslu, da skrbi za oplemenitev proizvodov, temveč se je po načelih zasebno gospodarskih podjetij vrgel v trgovino ter misli svoj uspeh doseči tudi s tem, da širi mržnjo proti trgovstvu.
4. Domače trgovnice olvarjajo v vseh večjih mestih svoje prodajalnice.
5. Veleblagovnice bodo povzročile propadanje trgovin na veliko.
6. Zamrznjene vloge pri zasebnih denarnih zavodih, ko je država zaradi odloga kmečkih plačil vrgla vso škodo na zasebne denarne ustanove.
7. Neplačanje dolgov s strani kmetov in uničen kmečki kredit.
8. Krošnjarstvo, ki se navzlic vsem odredbam vedno bolj širi.
9. Poostrena agrarna kriza zbog padca cen in težkoč pri izvozu.
10. Redukcija plač državnih nametščencev.
11. Stalno dviganje carinskih in trošarinskih davščin, kar podražuje blago in zahteva vedno večji kapital, ki pa se težko nabavi.
12. Nestalnost prevoznih tarif, ki vrhu tega temelje na fiskalnih, ne pa na gospodarskih interesih.
13. Pomanjkanje razsodišč pri sporih z državo in visoke takse pri iskanju pravnega leka.

Kaj ovira zunanjo trgovino?

Tudi v zunanji trgovini vlada načelo privilegiranih. To sta predvsem Savez zemljoradniških zadrug in Prizad. Slednji se kljub brezobrestnemu kapitalu ter veliki organizaciji ne more vzdržati z lastnimi sredstvi ter mora država vsako leto plačevati milijonske vsote za njegove izgube.

Vrednost naših trgovinskih pogodb postaja vedno bolj problematična. Enostranske spremembe določb glede zamenjave blaga, kratkoročnost trgovinskih pogodb, kontingentiranje, posebne ugodnosti mimo trg. pogodb, sezonske ugodnosti, vse to je v temelju omajalo svobodno zamenjavo blaga. Z vso pravico se more reči, da vlada danes v trgovinski politiki monetarni režim. Narodni denar ne spremlja zamenjave blaga čez politične meje. Kot paradoks za merilo vrednosti je dvojni kurz in dve tečajni lestvici: ena borzna s primom 28-5%, druga pa v svobodnem prometu. To pomeni, da obstojita istočasno svobodni in prisilni tečaj, ki ga država izkorišča v svojo korist, a na škodo izvoznikov ter lastnikov vrednostnih papirjev v tuji valuti. To povzroča spore pri izplačevanju tujih računov, ker se dolžniki sklicujejo na uradni tečaj.

Napori mednarodne trgovinske zbornice, da se v carinski in prometni tarifi izenači imenik in

komentar blaga, da se izenačijo menični, čekovni, trgovinski, civilni postopek ter zakon o razsodišču, niso dali dosedaj nobenega uspeha, in vendar bi bilo to v veliko korist za mednarodno pravosodje ter za kreditne odnose s tujino.

V naši zunanji trgovini se čuti pomanjkanje trgovinske tehnične ureditve. Že leta se govori o silosih, toda do njih ne pride. Valutna kolebanja škodujejo našim izvoznikom. Obseg svetovne trgovine pada! Mednarodna trgovina evropskih držav je padla za 66%, izvozna trgovina evropskih držav pa za 68%. V istem razmerju je nazadovala tudi naša izvozna trgovina.

Aktivnost naše trgovinske bilance je navadna bajka

Višek izvoza dejansko ni bil plačan in se je izpremenil v zamrznjene klirinške terjatve. Nemčija se silno trudi, da s posebej znižanimi cenami poveča svoj uvoz k nam, dočim z maksimiranjem

je nato referiral g. Skarić iz Banjaluke.

Z uredbo o odložitvi plačila kmečkih dolgov se ni naše gospodarsko življenje niti najmanj popravilo, temveč se je pokazale njene škodljive posledice tako v materialnem kot v materialnem pogledu. Zaščita je bila od premožnih zaščitnih pojmov kot likvidacija njih obveznosti. Uredba se je smatrala kot privilegij kmeta z ozirom na njegovo politično moč. Moralni efekt uredbe je bil zato nedvomno negativen. Nič manj škodljiv pa tudi ni bil materialni. Zaščita je povzročila težke gospodarske stresljaje za industrijo in obrt, naravnost katastrofalne pa za trgovino. Promet je padel na minimum, kredit je bil ubit, finančna moč podjetnikov pa do konca izčrpana. Nastale so ogromne izgube za zasebnike in za državo.

Zaradi te destruktivne tendence zaščite so trgovci že na kongresu v Skoplju zahtevali, da se ta usodna smer v naši gospodar. politiki zapusti. Poleg tega nas je gospodarska kriza, čeprav je bila od naših strokovnjakov že mnogo prej napovedana, zadela popolnoma nepripravljene, da so le na hitro roko izdane uredbe ostale brez učinka. Toda za vse te opomine in predloge skopljanskega kongresa ni bilo pri odločujočih nobenega razumevanja, temveč se je napačna gospodarska politika še nadaljevala. Z grozo je gledal trgovski svet to indolentnost politikianh.

Sama zaščita je nastala ne kot posledica gospodarske in socialne potrebe dobe, temveč kot rezultat slabe agrarne politike. Našemu kmetu se že leta pred izbruhom krize ni posvečala potrebna pažnja in za dvig kvalitete našega poljedelstva se ni delalo. Politiki so prihajali med narod, kadar mu je ta bil potreben za dosego njih strankarskih in osebnih ciljev. Nič mu niso dajali, od njega pa zahtevali samo njegov volilni glas. Tako je ostal naš kmetovalec ob izbruhu krize brez vsake orientacije. Ko so potem ti politiki videli veliko nezadovoljstvo

osiromašenega naroda, so se zbal njegovega političnega nastopa in napravili usodno napako, da so dali vsem kmetom, a ne samo revnim in potrebnim generalno zaščito, ki je skozi pet let, odkar je v veljavi, privedla vso državo v skoraj brezizhoden položaj.

Pri nas se ni nikdar vodila politika po preudarku in na daljši rok, temveč le od slučaja do slučaja. Kadar so nastale težave, se je skušalo pomagati z nestrokovno izvajanimi in slabo izdelanimi upravnimi ukrepi, dostikrat čisto mehanično. V tem je temeljni vzrok vseh naših neuspehov in nesreč.

Kmetovalec predstavlja pretežni del našega gospodarskega elementa in zato se ne more vzeti v zaščito samo kmetovalec, ne da bi se težko oškodovali vsi drugi gospodarski stanovci. Pri tem smo pa napravili še to napako, da smo s to našo zaščito prevzeli od držav, v katerih je industrija mnogo močnejša ko pri nas ter zato tudi razmerje posameznih gospodarskih stanov čisto drugačno. Znova treba poudariti, da medsebojna povezanost vseh gospodarskih panog ne dopušča enostranske zaščite samo ene panoge in da bi nadaljevanje tega stanja neizogibno uničilo trgovino in obrt, industriji pa zadalo težke udarce.

V najboljših milih črtah orisano je dejansko stanje naše trgovine danes naslednje:

Kmet je jemal od trgovca blago in tudi denar ter mu dajal menice. Zaščita je pretrgala ves poslovniki kontakt med trgovcem in kmetom. Upniki pa zahtevajo od trgovca denar, a trgovec ima v rokah samo kmetove menice, ki jih nihče ne sprejema. Istočasno pa zahteva država od trgovca davke, trgovec pa nima več niti odjemalcev niti blaga niti kredita. Pride eksekucija, vse se popiše in k vsem pridejo še eksekutivni stroški. Trgovec išče obupan posojilo, toda nihče ne daje danes denarja. — Zveze trgovskih združenj prejema vsak dan množico obupnih pisem trgovcev, ki rote

zveze, da dosežejo do definitivne ureditve kmečkih dolgov ustavitve eksekucij. Toda vse zaman, na dražbi se prodaja trgovcem premoženje, ki so si ga zaslužili tudi v desetletnem delom, v brezenje. Boben napravi vsemu konec in rodbine, ki so leta in leta pomagale revežem, podpirale dobrodelne in narodne ustanove, prihajajo sedaj na beraško palico. Ljudje, ki imajo premoženja, vredna 100 tisoč, pa tudi nekaj milijonov dinarjev, izgube lepega dne vse, ker se jim prodajo ta premoženja za deset- do dvajsetkrat manjše dolgove. V službenih novinah se razpis dražb neprestano množe in ljudje, ki so bili še pred kratkim dobri davkoplačevalci, padajo na breme občin, banovin in države. Če se vprašamo, koliko je trgovcev, ki jih je usoda že zadela ali ki jih more usoda zadeti v kratkem, moramo reči, da jih je devet desetih vseh trgovcev v državi. Upamo, da je sedaj vsakomur jasno, zakaj vsi ti naši zadnji napori, da rešimo trgovski stan.

Edina rešitev iz tega položaja je takojšnja ustavitev vseh dražb in izdaja zakona o definitivni razdolžitvi na individualni podlagi.

Generalna zaščita je napačna, ker niso vse obveznosti nastale pod istimi pogoji niti niso konjunkturalne izpremembe zadele vsa podjetja enako. Ker pa je zaščita že itak izreden ukrep, se mora izvajati po načelih zasebno pravnega reda, na katerem mora sloneti še naprej naša družba. Generalna zaščita odpira samo na sležaj vrata raznim zlorabam.

Dokler se ne izvede individualna zaščita, ki bi se izvajala po rednih sodiščih, ki bi tudi določevala višino vseh obveznosti, bi bila skrajna krivica, če bi se enemu stanu priznavala vsa zaščita, druge stanove pa gnalo na dražbe.

Zastopniki trgovskega stanu se tudi v tem zadnjem hipu stavijo odločujočim na razpolago, da skupno z njimi najdejo rešitev, v tem tako usodnem vprašanju, ki je odločilne važnosti za vse naše gospodarsko in javno življenje.

O razdolžitvi privrednikov

XVII. redna skupščina Združenja trgovcev za srez Kranj

bo v četrtek dne 28. maja 1936
ob 13. uri v gledališki dvorani
Narodnega doma v Kranju.

Dnevni red:

1. Volitev dveh overovateljev zapisnika.
2. Poročilo predsednika.
3. Računski zaključek za leto 1935.
4. Poročilo nadzorstvenega odbora.
5. Proračun za leto 1936. in sprememba pravil.
6. »Trgovski list«.
7. Samostojni predlogi članov, ki pa morajo biti predloženi upravi najmanj 3 dni pred skupščino.
8. Volitve:
 - a) predsednika in podpredsednika,
 - b) 10 članov in 6 namestnikov uprave,
 - c) 5 članov nadzorstvenega odbora,
 - d) 12 članov in 12 namestnikov za izpitno komisijo,
 - e) 6 delegatov in 3 namestnikov za zvezne občne zbore,
9. Slučajnosti.

Poslovno poročilo uprave prejmejo člani obnem s pismenim valilom, kakor tudi predlog proračuna za leto 1936.

V smislu čl. 16 pravil skupščina sklepa z absolutno večino glasov navzočih članov. Ako ob sklicani uri ne bo navzočih zadostno število t. j. $\frac{1}{3}$ članov, bo skupščina 1 uro pozneje ter sklepa o dnevnem redu ne glede na število prisotnih članov. Skupščina sme sklopiti samo v zadevah, ki so na dnevnem redu, ali ki so jih po edini člani najmanj 3 dni pred zborovanjem pisмено prijavili upravi.

Računski zaključek za leto 1935 prejme vsak član obnem s valilom. Hkratu je tudi v smislu čl. 40 pravil objavljen v pisarni združenja, da ga člani lahko prouče.

O udeležbi se bo vodila poimenska evidenca.

Udeležba je obvezna.

V Kranju, dne 4. maja 1936.

Predsednik:

Franjo Sirc s. r.

V. redni sestanek Lesnega odseka pri Združenju trgovcev za srez Kranj v Kranju

bo dne 28. t. m. ob 10. uri dopoldne v gledališki dvorani Narodnega doma.

Dnevni red:

1. Poročila.
2. Določitev višine izredne članke doklade.
3. Volitve.
4. Slučajnosti.

Vabim, da se tega sestanka udeležijo ne samo člani lesnj. trgovci, ampak tudi vsi drugi tovariši, ki imajo interes na lesni gospodarski panogi. Na sestanku bo poročal Franc Škrbec, predsednik Lesnega odseka pri Zvezi trgovskih združenj v Ljubljani.

V Kranju, dne 6. maja 1936.

Načelnik odseka:

Franc Gorjanc s. r.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlika srajce, ovratnike in manšete. Pere suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nastp 4-6. Selenburgova ul. 8.

Telefon št. 22-72.

Delegat Novega Sada, g. Stanko Lazić je nato referiral

O naši fiskalni politiki

Najvažnejši element v fiskalni politiki države so davki. To je prispevek, ki ga država samostojno in svojevlejno pobira od svojih državljanov, način pobiranja in višino prispevka pa določa zakonodajalec. Davčna oblast pa ima pravico, da po potrebi pobira davek tudi z eksekucijo. V nadomestilo pa daje država državljanu pravni red, policijo, vojsko itd., katere protivrednost se v denarju ne more odmeriti.

Predpise o odmeri davka izdaja država avtoritativno in zato zadostuje, da je kdo državljan kake države in že podleži davčni dolžnosti. Davki so državni zaradi njegovega obstanka brezdvomno potrebni. Nastaja pa vprašanje: Ali so državni potrebni davki tudi še iz drugega razloga ko zaradi njegovega golega obstanka? Da, takšni razlogi so in oni so zlasti socialno politične narave. Najvažnejši princip v davčni politiki je enakost in splošna obveznost davkov z upoštevanjem individualne sposobnosti davkoplačevalcev. To so fundamenti, ki jih davčna politika ne sme zapustiti.

Dosti primerov pa je, ko moramo konstatirati, da se ta osnovna načela ne upoštevajo. To zlasti takrat, kadar se z raznimi davčnimi novelami pozabi na socialno pravičnost. To pa se more opaziti tudi pri neupoštevanju potreb gospodarstva in gospodarskih ljudi.

Naša davčna zakonodaja predvideva redne in izredne davke za subjekte in objekte. Redni davki se pobirajo vsako leto, izredni pa le po potrebi. Pri nas pa se je že udomačilo, da vsak izreden davek postane redno reden davek. V našem davčnem sistemu pa se dele davki tudi še na neposredne in posredne. Neposredni davki so vsi davki na premoženje, dohodek in promet, posredni pa trošarine, carine, monopoli in takse. Toda naši posredni davki niso v skladu s stvarnostjo. Važno je nadalje tudi to, če je nosilec in plačnik posrednega davka ena in ista oseba. Tipičen primer za to imamo v takšni na račune, ker ni zakonodajalec nikjer določil, ali naj plača ta davek kupec ali prodajalec. Takšnih in podobnih primerov je v naši davčni politiki dosti, čeprav je precejšnjega pomena, če more prodajalec te davke prevzeti na kupca ali ne.

Sploh zasluži vprašanje prevolitve davkov posebno poglavje, saj je to vprašanje postalo že centralno vprašanje za našo davčno politiko. Da bi se moglo vedeti, koliko pride od splošnega narodnega dohodka na posamezne stanovce: na kmetovalce, trgovce, obrtnike ter rentiere, uradnike itd., se mora predvsem vedeti, koliko vsaka teh skupin plača dejansko davkov. Če je tudi popolnoma znano, koliko davka se prevlači, potem tudi ni težko ugotoviti, koliko plača vsaka gospodarska skupina davkov. Potem bi se moglo tudi vedeti, kako vplivajo davki na kmetijstvo in njegove panoge.

Najbolj pogosto se prevlači davek na ta način, da se približe k ceni posameznih predmetov. Proizvajalec torej prevlači davek na posrednika, ki se zopet skuša temu ubraniti na ta način, da tudi on poviša cene pridelkom, ki jih nosi na trg. Obnem zahteva potrošnik, da se proizvajalec zaradi te prevolitve davka povišajo tudi njegove dolžnosti. Če pa zaradi te prevolitve in z njo povzročenega povišanja cen blaga potrošniki bojkotirajo to blago, so proizvajalci in trgovci primorani, da prodajo blago po stari ceni. Dogaja se tudi to, da proizvajalec prevlači davek na dobavitelja ali proizvajalca surovin. Kako se bo v posameznih primerih prevlačil davek, tega ni mogoče vnaprej določiti. Najlaže se to dogaja pri neobhodno potrebnem blagu. Zakonoda-

jalec vodi o tej potrebi računa in v to mu služijo carine. Tako je carina na tujo kavo visoka, trošarina na domače vino pa nizka.

Poleg zakonodaje pa je še drug činitelj, ki more izigrati vse zakonite predpise in ta činitelj so karteli. Bencinski kartel more s pomočjo svoje brezobzirne organizacije ne samo diktirati cene, temveč tudi vsi nanj pripadajočo davščino prevladati na potrošnika.

Res je, da se skuša v naši davčni politiki izvesti izterjavanje davkov po materialni moči davčnega zavezanca in da se skušajo tudi davki odmeriti sorazmerno, dočim se mora pri posrednih davkih skoraj vedno konstatirati namera prevolitve davkov. Drugo vprašanje pa je seveda, če se tudi v praksi vedno tako izvaja. Toda zašli bi predaleč, če bi skušali to vprašanje tu popolnoma razjasniti.

Naš zakon o neposrednih davkih predvideva splošno subjektivno davčno dolžnost, da morajo torej vsi davčni zavezanci plačati davek. To določa tudi ustava. Tako določajo tudi vse moderne zakonodaje. V starem veku ni bilo tako; temveč je bila razlika med državljanji glede davčne dolžnosti. Ta razlika je veljala tudi še v srednjem veku in še do svetovne vojne so bili nekateri razredi družbe oproščeni davčne dolžnosti.

Prav tako važno načelo v davčni politiki pa je, da ne sme biti noben davčni objekt dvakrat obdačen. Ali je tako pri nas? Po smislu zakona na vsak način. Toda v praksi ne vedno. To je več ko dovolj znano.

Naš davčni sistem bi bil mnogo bolj elastičen, če bi se davčna stopnja ravnala po razmerah v gospodarskem življenju. Pa tudi upovne carine za bolj važna blaga splošne potrebe bi bilo treba večkrat kontrolirati. Najbolj liberalna davčna zakonodaja, to je angleška, določa, da se mora ob vsakoletnem sestavljanju proračuna določiti davčna stopnja za pridobitno. To bi bilo treba uvesti tudi pri nas.

V naši ustavi je, da vsak plačuje davek le po svojih dohodkih in po svoji gospodarski moči. To je zelo važno načelo, ki mora biti steber vsake pravne države. To načelo pa se pri nas ne izvaja. Tako so na primer državna podjetja oproščena davčne dolžnosti. Prav tako so izvzete od davčne dolžnosti razne državne subvencije in dotacije posameznim ustanovam. Pa že iz razloga, da se prav spozna rentabilnost državnih podjetij, bi se morala odpraviti njih davčna prostost.

V našem davčnem sistemu pa se opravlja tudi neko popolnoma nepotrebno delo, ki je samo balast za davčno upravo. To je obdačevanje tudi gospodarsko popolnoma slabih subjektov. Vsi ti davčni zavezanci se vodijo v knjigah, njim se odmerja davek in izterjuje se dolžni davčni zaostanek, čeprav se nikdar ne more nič izterjati. Zaradi fiktivnih izkazov se opravlja velikansko delo, ki mnogo velja, pa nič ne nese.

Zato bi bilo dobro, da bi se določil

eksistenčni minimum za plačevanje davkov,

kakor so to mnoge države tudi že uvedle. Seveda pa ta minimum ne bi smel znašati samo kakšnih 400 dinarjev mesečno, temveč bi se moral ta znesek določiti v skladu z dejanskimi razmerami v posameznih pokrajinah.

Čeprav je naša davčna politika na stališču, da se morajo odmerjati davki po dohodkih, je dejansko to načelo veljavno le še na papirju. Zaradi visoke stopnje, ki je kljub silno zmanjšanemu prometu ostala neizpremenjena, se

mora šestokrat kriti davek le z načenjanjem kapitala. Sedanja davčna obremenitev žre kapital, brez katerega pa si zdravega gospodarskega življenja niti ni mogoče misliti.

Dá bi se ohranil narodni kapital, bi se morala pravično obdačevati tudi ona podjetja, na katere javnost stalno kaže s prstom. Vse družbe, ki so dolžne javno polagati račune, in ki se obremenjujejo po samostojno sestavljenih bilancah, bi se morale obdačevati

O unifikaciji banovinskih in občinskih trošarin

Za kritje svojih izdatkov morajo samoupravna telesa iskati lastne dohodke, ki izvirajo iz fondov, doklad, samoupravnih posrednih davkov in državnih dotacij.

Fondi nastajajo na ta način, da odstopa država samoupravnim telesom neke ali del svojih davčnih oblik. Z ozirom na težko finančno krizo so ti dohodki vedno manjši.

Doklade so zelo važen vir samoupravnih dohodkov ter se jih more tudi pobirati z relativno zelo majhnimi stroški. Proti njim pa se navaja, da jih baš zato samouprave zelo rade nalagajo in da se z njimi slabe strani drž. neposrednih davkov še nevarno potencirajo.

Med samoupravnimi posrednimi davki zavzemajo trošarine najvažnejše mesto. Zagovarjajo se s tem, da predstavljajo zelo gibčen vir dohodkov in da ne bole preveč, ker se razdele na zelo majhne zneske. Nasprotno pa se ugovarja trošarinam, da so nepravilne, ker ne obremenjujejo vseh predmetov in jih zato tudi ne plačujejo vsi državljanji. Poleg tega obremenjujejo trošarine revne sloje bolj ko bogate, poleg tega pa je tudi pobiranje trošarine združeno s precejšnjimi stroški.

Proti vsaki teh davščin je torej ugovor, niti ena njih pa ne zadostuje za kritje vseh izdatkov samoupravnega telesa. Zato ne preostaja nič drugega, kakor da se vse te tri oblike dohodkov kombinirajo ter da država neke svoje dohodke odstopi samoupravam.

Banovinske skupne trošarine

Zaradi težkih finančnih razmer se je z letošnjim finančnim zakonom ustanovil poseben fond, v katerega se steka 18 odstotkov dohodkov od skupnega davka na poslovni promet, ki se deli banovinam po določenem odstotku vsaka dva meseca. — Ta fond se je ustanovil v nadomestilo za državne subvencije in dotacije, ki bi jih morale banovine prejemati, ki pa so bile zaradi večne krize v drž. blagajni ali deloma ali pa popolnoma črtane (kakor v dravski banovini. Op. uredništva). Da pa tudi ne bi bila država prikrajšana na dohodkih, je povišala za 25% skupni davek na poslovni promet. Iz tega fonda dobivajo primorska, zetska, vrbaska, drinska in moravska banovina 80 milijonov, dravska, donavska, savska in vardarska banovina pa le 20 milijonov Din.

Trošarine so bile v nekaterih prečanskih krajih že pred vojno precej razširjene. Po nastanku oblastnih samouprav so se začele te nalagati v večji meri, toda brez sistema. Po nastanku banovin mora finančno ministrstvo dovoljevati banovinam trošarine, toda njih število je ostalo. Te trošarine so v vsak banovini drugačne in z njimi se ustvarjajo trošarinske bariere, kar ovira promet blaga. Ker so bile nekatere trošarine naložene tudi na neobhodno potrebne predmete, so bile nekatere odpravljene, kakor trošarine na nafto, elektriko in pre-

po svobodni oceni davčnih odborov. Prav tako bi se morale obdačevati tudi prodajalnice industrijskih podjetij.

Končno je omeniti še to, da strankarsko politični oziri ne bi smeli imeti v davčnih zadevah prav nobenega vpliva. Posebno poglavje v naši davčni politiki zavzemajo še samoupravne finance, ki so previsoke, kar so gospodarske organizacije tudi ponovno dokazale.

Iz vsega navedenega sledi, da je davčna reforma neobhodno potrebna in da brez nje ni mogoča uspešna fiskalna politika.

Sledil je referat dr. Uroša Krajičevića iz Splita

mog. Da pa zaradi tega ne bi prišle banovinske finance iz ravnovesja, so se uvedle skupne banovinske trošarine na kavo, čaj, riž in karbid, ki so bile z letošnjim finančnim zakonom razširjene še na britvice, kavni dodatek, octovo kislino, jesih in sodo. Te skupne trošarine naj bi dale 70 milijonov dinarjev. Izplačevale pa se ne bodo te trošarine banovinam v višini, kakor so bile nabrane na ozemlju posameznih banovin, temveč po številu prebivalstva banovin. (S tem je bila zopet dravska banovina silno prikrajšana. S tem je deloma že izvedena unifikacija banovinskih trošarin, toda na občutno škodo dravske banovine, kar moramo ponovno dostaviti.) Kar se tiče

občinskih trošarin,

potrjuje finančno ministrstvo proračune okoli 70 mestnih občin, za druge občine pa, če je njih doklada na drž. neposredne davke večja od 200%. Vse trošarine mestnih občin znašajo okoli 250 milijonov Din, to je približno 30% vseh njihovih dohodkov. Beograd krije celo polovico vseh svojih izdatkov s trošarinami, Zagreb, Ljubljana in Split pa približno 30% vseh svojih izdatkov.

Mestne trošarine pomenijo torej prav znaten del vseh mestnih dohodkov, toda so večinoma krivične, ker obremenjujejo le revnejše sloje. Zlasti pa škodujejo tudi okoliškemu kmetkemu prebivalstvu. Mnoge občinske trošarine na industrijske predmete pa so izdane tudi v zaščito domačih obrtnikov in industrijalcev, kar pa seveda na drugi strani povzroča, da domače prebivalstvo ne pride do cenenejšega blaga. Iz vseh teh vzrokov se začnejo v modernih državah trošarine opuščati, razen na predmete, ki niso neobhodno potrebni. Da bi se pa to zgodilo tudi pri nas, ni upati, ker ni pravega nadomestila za dohodke, ki so ga imele dosedaj občine od trošarine.

Na vsak način pa bi bilo treba preurediti način pobiranja trošarin, ker je ta danes predrag. Poleg tega bi bilo priporočati, da bi se trošarine na neki način unificirale, da bi se v vseh občinah pobirale vsaj približno iste in enako visoke trošarine. Finančno ministrstvo je tudi že izdalo v tem pogledu neki razpis občinam.

Vsekakor pa bi bilo treba glede občinskih trošarin zahtevati naslednje:

1. Trošarine na neobhodno potrebne življenjske potrebščine je treba odpraviti, ker znižujejo potrošnje in škodujejo proizvodniku.
2. Na predmete, ki niso neobhodno potrebni, naj bi se uvajale skupne samoupravne trošarine, da bi se s tem odpravile trošarinske bariere. (Seveda pa se ne bi smelo to dogajati na ta način, da bi morale neke banovine ali občine plačevati trošarine za druge, kakor je to uvedeno pri banovinskih skupnih trošarinah. Preprečijo naj se samo trošarinske bariere, nikakor pa se ne sme z unifikacijo trošarin uvajati še novo zapostav-

Letošnji velesojem v Ljubljani

od 30. maja do 8. junija,

Ljubitelji onih drobnih bitij,

ki razveseljujejo v samotnih urah naše življenje: ljubkih pticic, kuncev, golobov, perutnine in drugih domačih živalic, bodo prišli na svoj račun, če si bodo ogledali razstavo »Živalce« na Ljubljanskem velesojem od 30. maja do 8. junija. Toda ne samo za oko, tudi za praktične izkušnje bo marsikaj na tej razstavi. Ni tako enostavna stvar reja občutljivih malih živalic. Strokovnjaki bodo pokazali tudi tu mnogo stvari, ki bodo rejcem malih živali odvele še več skrbi.

Z ogromno energijo se ponaša

strojna in kovinska industrija. A ta energija spi, dokler je ne izkoristi človek, da se z njo povzpne za gospodarja mrtvega stvarstva. Mnogi stroji raznih oblik, za razne smotre ustvarjeni, človeku v pomoč iznajdeni, ki krijejo v sebi. Treba nam je le podjetnosti in dobre volje, včasih tudi malo tveganja, brez katerega pa ni uspehov, in z železnimi roboti si bomo ustvarjali novo blagostanje!

Kar zavzeti boste stopali skozi paviljone Ljubljanskega velesoja, ki vam bodo od 30. maja do 8. junija prikazovali nesluteno dovršene izdelke strojne in kovinske industrije. Tako tvornega se človeški duh že dolgo ni pokazal na polju tehnike, kot v teku preteklega leta.

Gospodinje, da bo Vaš dom res prijeten

Vaši obitelji in gostom, morate skrbeti, da bo opremljen v skladu s slogom stavbe in z namenom, kateremu naj služijo posamezni prostori. Pri tem, nekoč neznanem tempu življenja, ki so ga izsilile današnje gospodarske razmere, si po delu v pisarnah, tovarni, obrtu tem bolj želimo spočitka v mirni harmoniji svojega doma. Našim utrujenim živcem prija zračna soba s preprostim, gladkim pohištvom. Čim manj ornamentike, po kateri se nabira prah, čim manj kosov, da bomo pridobili na prostoru!

Naši marljivi mizarji podjetniki so se z vso njim lastno iznajdljivostjo prilagodili novim težnjam. Leta za letom nas vedno znova ugodno presenečajo z novimi, vse praktičnejšimi in lepšimi izdelki. In kar je v teh časih še posebno vredno naglasiti: cene tem izdelkom so v primeri z njihovo popolnostjo res malenkostne.

Pridite na letošnji spomladanski Ljubljanski velesojem od 30. maja do 8. junija! Ne bo vam žal. Videli boste, kako uspešno so se mizarji potrudili, da zadoste vsem Vašim željam in potrebam.

O lepota in bridkosti gostilničarskega stanu

nam bo govorila gostinska razstava na Ljubljanskem velesojem, od 30. maja do 8. junija. Obširne statistike o zdravstvenih razmerah osebja, o njihovi umrljivosti in drugih okoliščinah, ki so važne za presojo kakega stanu, o kretanju gostinskih obratov, bodo nudile jasn pregled življenja gostinstva. Gostinsko časopisje bo dokazovalo, kako so naši gostilničarji in drugi vedno stremili navzgor z razvojem časa in prilik. Ta del razstave bo zlasti poučen za tiste, ki nameravajo vstopiti v gostinski stan. Mnogo zanimivega pa bo seveda nudil tudi drugim obiskovalcem.

Širite »Trgovski list«!

ljanje nekaterih občin in banovin. (Op. ured.)

3. Pri mestnih trošarinah je treba omogočiti vračanje plačane trošarine za predmete, ki se kot

o nabavljialnih in konzumnih zadrugah

V glavnem je izvajal:

Eden glavnih parazitov trgovskega stanu, vsega narodnega gospodarstva, državnega ko samoupravnega fiskusa, so konzumne nabavljialne zadrug. Da je res tako, treba imeti pred očmi naslednje:

1. Nabavljialno-konzumne zadrug so oproščene vseh državnih davkov in doklad pod zelo ugodnimi pogoji, ki pa dejansko niti teh v praksi ne izvajajo.

2. Te zadrug so oproščene tudi vseh banovinskih in samoupravnih doklad.

3. Nekatere od njih uživajo poleg tega velike ugodnosti pri prevozu blaga po železnici.

4. Tudi pri plačevanju prostorov in lokalov uživajo nekatere velike ugodnosti.

5. Zajamčeno jim je nadalje plačilo njih terjatev.

6. Tudi pri ustanavljanju uživajo vse mogoče ugodnosti.

7. Država podpira od primera do primera nabavljialno-konzumne zadrug prav izdatno in jih sanira, če pridejo v neprilike.

Ko je dala država nabavljialnim zadrugam te velike ugodnosti, je postavila tudi neke pogoje za uživanje teh ugodnosti. Čeprav so ti pogoji silno mili, nabavljialne zadrug niti teh ne izpolnjujejo.

Tako določa čl. 76. zakona o neposrednih davkih, da se osvobajajo davka vse zadrug in vse njih zveze, če:

a) ne dele dobička,

b) če ne dajejo tiantem članom upravnega in nadzornega odbora,

c) če se njih rezerve v nobenem primeru ne morejo razdeliti med članstvo,

d) če ne trgujejo in kupčujejo z nečlani,

e) če ne prodajajo predmetov, ki so v seznamu luksuznih predmetov,

f) če ne prodajajo alkoholnih pijač.

Ne enega teh pogojev se ne drže zadrug.

Ne dele sicer direktno dobička, temveč indirektno v obliki raznih premij, obračunov in podobno, kar bi se moglo pri temeljitem pregledu knjigovodstva zadrug z lahkoto ugotoviti.

Tudi tiantem članom upravnega in nadzornega odbora ne dele zadrug pod tem imenom, temveč pod drugimi oblikami. Tudi to bi se moglo s pregledom knjig zadrug lahko ugotoviti.

Ali zadrug ne dele rezerv med člane? Res ne dele teh rezerv, pač pa ustvarjajo iz njih velike fondove, s katerimi morejo razširiti delovanje zadrug v takšnem obsegu, da poslovanje zadrug po njih kapaciteti daleč prekaša potrebo članstva zadrug. Poleg tega grade zadrug na breme raznih svojih fondov velike in moderne hiše ter palače ter oddajajo v njih stanovanja svojim članom po nižjih cenah ter jim na ta način dele del z njih rezerv in zaslužka.

Ali pa delajo zadrug tudi z nezadružniki? Širom vse Jugoslavije je bilo to vs dan konstatirano. Širom vse nabavljialne zadrug poslujejo tudi z nečlani. — Zdrugi trgovcev v vsej kraljevini morejo dati množico dokazov za to.

Da pa zadrug kupčujejo tudi z luksuznimi predmeti, se more ugotoviti ne le s pregledom njih skladov in zbiranj, temveč celo z oficialnimi ceniki, ki jih neženirano izdajajo.

Nabavljialno-konzumne zadrug ne izpolnjujejo torej niti enega pogoja, ki jim daje pravico do

tranzitni predmeti zopet izvažajo iz dotične občine, da bi se s tem preprečilo, da bi bil eden in isti predmet večkrat obremenjen z občinsko trošarino in s tem ovirano delovanje trgovcev, ki poslujejo na področjih več občin.

Nato je podal dr. Mehmed Zilj-džić iz Sarajeva referat

uživanja preje navedenih privilegijev. In kako to, da morejo kljub temu nemoteno uživati vse te privilegije?

Na to vprašanje ni odgovor težaven, če se pogleda resnici pogumno v oči. — Znano je, da je uradniški stan danes glavni nosilec ideje nabavljialnih zadrug. — Vodstvo teh nabavljialno-konzumnih zadrug je v rokah uradnikov. Nabavljialne zadrug dobivajo svoje člane iz vrst uradniške hierarhije in iz teh vrst se voli tudi uprava in nadzorstvo zadrug. — Vodstvo zadrug je torej v rokah onega stanu, ki kontrolira, če nabavljialno-konzumne zadrug izpolnjujejo od zakona predpisane pogoje. Samo na ta način se more razložiti, kako so mogle še vse pritožbe trgovcev proti nezakonitemu opravljanju trgovskega posla po teh zadrugah biti brez uspeha. In ker so voditelji teh zadrug spoznali, da jim niti najbolj tehtne pritožbe nič ne morejo, so še bolj odkrito in bolj brezobzirno opravljaljati trgovske posle.

Poleg zainteresiranih uradnikov je še en faktor, ki stalno podpira zadrugništvo. Dnevna politika in gospodarstvo ne moreta biti pod

isto streho. Politiki ne poznajo niti ne morejo biti vpeljani v gospodarska vprašanja v isti meri ko gospodarski ljudje, ki na svojih ramah vsak dan čutijo vse napake v gospodarskem življenju. Zato je jasno, da se pri razpravljanju gospodarskih in finančnih vprašanj ne bi smela vnašati dnevna politika, temveč bi se moral politik tu otrestiti vseh svojih političnih in strankarskih interesov in vsa vprašanja presojati le s splošnega narodnega vidika. Če bi se tako postopalo, potem bi se tudi marsikatera krivica gospodarstvu odpravila.

Pomisliti pa je treba tudi, da bo zelo kmalu prišlo do tega, ko bo moral reči tudi trgovski stan, da ne gre več naprej! Da do tega ne bi prišlo in da se odločilni krogi še enkrat opozore na vse to, kar so legitimni zastopniki trgovskega stanu že nešteto krat navedli, moramo nasloviti na odločujoče ta apel:

1. Da se z nujno novelo čl. 76. zakona o neposrednih davkih vzame nabavljialno-konzumnim zadrug davčna prostost in da se morajo vse te zadrug obdačevati ko samostojne trgovine.

o vprašanju veleblagovnic

To vprašanje je postalo pri nas aktualno šele v zadnjih letih, zlasti pa sredi leta 1934., ko se je slišalo, da namerava neka tuja družba ustanoviti v vseh večjih mestih Jugoslavije svoje veleblagovnice »Ta-Ta«.

Da se pravilno razume ves sklop vprašanj, ki je zvezan z veleblagovnicami, je treba najprej proučiti pojem veleblagovnice, velikih trgovskih hiš in magacinov, način njihovega poslovanja ter njih posledice za trgovino.

Trgovina v svojih početkih obsega preprodajo vseh predmetov, ki so v prostem prometu. Preostanka tega sistema najdemo v zapadnih državah na deželi v obliki trgovin z mešanim blagom, na vzhodu pa v obliki branjarij. Z razvojem in osredotočenjem trgovine v velikih mestih pa nastaja vedno večja specializacija v trgovskem poslu. Kombinacijo starega sistema trgovine z vsemi predmeti svobodnega prometa z najmodernejšimi pridobitvami razdelitve dela in velekapitalističnega vodstva pomenijo ravno veleblagovnice.

Naš obrtni zakon predvideva takšen tip trgovine (v § 140). Odstavek 3 tega paragrafa pravi, da se more trgovati z vsemi predmeti svobodnega prometa razen z onimi, za katere je potrebno posebno dovoljenje, če se prijavi izvrševanje trgovine v velikem obsegu brez označenja blaga ali stroke. Takšne trgovine predstavljajo torej horizontalno razmejevanje trgovine s tem, da spajajo najbolj različne stroke, dočim se pri vertikalnem sistemu osredotočuje ves posel ene stroke do vseh podrobnosti.

Po obrtnem zakonu je veleblagovnica več vrst. Nekatere delajo na isti podlagi ko trgovine posameznih trgovcev, samo v mnogih strokah, zmanjšajo s tem režijske stroške in ustvarjajo možnost linearne pocenitve blaga. Druga vrsta teh podjetij dela na podlagi katalogov in cenikov, na podlagi katerih naročajo kupci blago. To so odpreme hiše (Versandhäuser), ki morejo biti včasih v ogromno škodo trgovinam na področju, na katerem delajo. Tretja skupina

trgovin v glavnem privabiti odjemalce s tipičnimi serijskimi ali posebnimi cenami in ta podjetja postajajo, če delajo z velikim kapitalom, pravi grobarji individualne trgovine.

Nepoučeni bi morda trdili, da je borba trgovcev proti veleblagovnicam nesodobna, ker da pomenijo trgovine, kakršne so veleblagovnice, pridobitve moderne dobe. Toda to ni tako, ker je v vseh teh sistemih pridobitev modernega napredka navadno le grdo izkoriščanje in »pljačka«.

Prav tako je brez podlage trditi, da veleblagovnice bolj čuvajo interese širokih slojev, ker so njih predmeti cenejši, ker so čisto posvečene službi in interesom potrošnikov, kakor se hvalijo. Da to ni res, se more vsakdo prepričati, ker razen nekaterih posebnih reklamnih predmetov, prodajajo veleblagovnice blago po isti ceni ko drugi trgovci. Ker pa nabavljajo veleblagovnice blago le v velikih količinah, je tudi njih blago manj solidno, zaradi njih slabše kvalificiranega osebja pa tudi postrežejo kupcem slabše ko trgovci.

Posebej pa je treba opozoriti, da se veleblagovnice, ko »Ta-Ta«, ne morejo ustanoviti z majhnimi sredstvi, temveč samo z velikim kapitalom. Vloga velikega kapitala v mednar. trgovini je ogromna pomena, kadar pa osvoji tuji kapital domačo nacionalno trgovino, pa je velika škoda neizogibna.

Veleblagovnice delajo za sebe reklamo zlasti s tem, češ da sloni njih poslovanje na bazi nizkih cen. To dosežejo, ker v glavnem nakupujejo svoje blago s pomočjo velikih priložnostnih nakupov, bodisi od producentov, bodisi od velikih trgovcev. Takšna trgovina z velikimi partijami pa je le predobro znana po svojih negativnih straneh, ker ruši cene in vnaša na tržišča največje zmešnjavo ter uničuje trgovce, ki so nabavili blago po normalnih cenah. Vsi vemo, da baš to vprašanje igra v sedanjih gospodarski krizi največjo vlogo. Ali naj to krizo sedaj še postostimo?

Vprašanje veleblagovnic pa ni samo trgovsko, temveč tudi socialno vprašanje, kakor je dobro

SLOVENIA-TRANSPORT Ljubljana

Telefoni: 27-18, 37-18, 37-19 carinska pisarna 24-19 po uradnih urah

Mednarodni transporti

Prevzem transportov v inozemstvo in iz inozemstva — Reekspedicije in vseh postajah — Zastopstva v vseh tu- in inozemskih trgovskih in industrijskih centrih — Informacije brezplačno

2. Vse te zadrug morajo plačevati tudi vse takse, kakor samostojne trgovine.

3. Prav tako pa tudi vse banovinske in samoupravne doklade.

4. Vse ugodnosti pri prevozu blaga na železnici naj se tem zadrugam odpravijo.

5. Odpravi naj se ugodnost, da je tem zadrugam plačilo njih terjatev od članov zagotovljeno.

Kakor se iz teh naših zahtev vidi, ne zahtevamo mi nikakih ugodnosti za sebe! Ne zahtevamo niti odprave nabavljialno-konzumnih zadrug. Mi samo zahtevamo svojo pravico, ki nam je zajamčena po božjem in ljudskem pravu in ki nam je zajamčena tudi v ustavi, ki pravi nad vse jasno, da so pred zakonom vsi državljani enaki. Nič drugega ko samo svojo ustavno pravico zahtevamo in to moramo tudi dobiti!

Sledil je referat Ivana Prpića, predsednika Zveze trgovskih združenj v Zagrebu.

to označila zagrebska trg. industrijska zbornica v svoji okrožnici 5. novembra 1934, ko prav med drugim: »Za detaljno trgovino pomenijo ti magacini to velikansko nevarnost, da bo na stotine in stotine trgovcev iztisnjenih iz gospodarskega življenja. Na ta način se ustvarja iz samostojnih gospodarstev proletarijat, ki pada na breme države in samoupravnih teles. Ne gre tu le za enostransko zaščito trgovstva, temveč gre za veliko nacionalno-socialno vprašanje.«

Ta ugotovitev je žal le prerisnična. Če primerjamo pomožno osebje samostojne trgovine z osebjem v veleblagovnicah, moramo konstatirati, da se v njih pomožno osebje postopno degradira na stopnjo nekvalificiranega delavca. Od tega pa ima škodo tudi nakupujoča publika, ker ji pomožno osebje ne more več svetovati pri izbiri blaga.

Zanimivo je tudi stališče, ki ga zastopa eminentno trgovski list »Frankfurter Handelszeitung«, ki pravi pri razpravi o veleblagovnicah med drugim naslednje: »Trgovina mora služiti produkciji s tem, da organizira razdelitev dobrin. To nalogo mora opravljati poceni, vendar pa mora prožiti svojim pripadnikom zdravo eksistenco. Razdelitev blaga se danes vrši z večjo razliko v ceni ko v prevojni dobi. Kljub temu pa trgovci propadajo. Razlog je v razširjenju raznih novih sistemov, v nabavljialnih zadrugah, industrijskih prodajalnicah in v filialnem sistemu ter v veleblagovnicah. Svoja razmotrivanja zaključuje list z apelom na vse odgovorne činitele, da podpro samostojnega in strokovno naobrazenega trgovca, ki bo v medsebojni konkurenci v polnem obsegu izpolnil svojo nalogo.

Pa tudi na moment rizika se ne sme pozabiti. Kadar propadejo tako velika velepodjetja, kakor so veleblagovnice, nastajajo največje perturbacije v vsem gospodarskem življenju in na stotine eksistenc propade obenem s podjetjem. Nikdar pa nima niti podobnih posledic polom samostojnega trgovca.

Druge napredne države so že davno spoznale veliko škodo, ki jo povzročajo veleblagovnice. Tako

je Nemčija izdala 12. maja 1933 zakon o zaštiti samostojnih trgovin. Ta zakon je bil naslednje leto še izpopolnjen. Podobne zakone so sprejele tudi Švica, Češkoslovaška, Avstrija in Nizozemska in pred kratkim tudi Francija (o čemer je »Trgovski list« tudi poročal, op. ured.).

Ko gre za veleblagovnico »Ta-Ta«, pa se je treba zavedati še posebej, da ta po svojih pravilih združuje vse najbolj nevarne značilnosti veleblagovnic. Po § 3 svojih pravil se bavi s trgovino vseh industrijskih, obrtnih, umetno-obrtnih in deželnih proizvodov, s konfekcijo, z vsemi življenjskimi potrebščinami, ki so potrebne možkim in ženskam, nadalje s montažo raznih predmetov, s proizvajanjem in prodajanjem živil ko tudi s točenjem pijač vseh vrst.

»Ta-Ta« posluje nadalje po sistemu industrijskih cen, to je da stalno ruši cene na trgu. Ker je »Ta-Ta« delniška družba, bo tudi v davčnem pogledu privilegirana, ker bo obdačena na podlagi bilance. Poleg tega je »Ta-Ta« predstavnik filialnega sistema, proti kateremu se z vso pravico bori ves trgovski stan.

Omenili smo uvodoma § 140. obrtn. zakona, ki dovoljuje ustanavljanje veleblagovnic. Vse trg. organizacije so zato že zahtevale novelizacijo tega paragrafa, da se veleblagovnice prepovedo. Isto je sklenila konferenca vseh trgov. industrijskih zbornic v Zagrebu leta 1934. Isto so zahtevale vse zveze trgovskih združenj. Dne 27. oktobra 1934 je bila objavljena uredba o prepovedi ustanavljanja trgovskih hiš velikega obsega. Ta odredba se je izkazala kot veljav-

na le na papirju. Kljub vsem protestom trgovstva je namreč mogla veleblagovnica »Ta-Ta« začeti v Beogradu že poslovati. Bile so nato protestne skupščine trgovstva v raznih mestih, istočasno pa je konferenca vseh gospodar. zbornic v Beogradu predložila ministru za trgovino in industrijo načrt nove uredbe, s katero bi se veleblagovnice popolnoma prepovedale.

Zahtevamo, da se ta načrt tudi uzakoni, kajti če ta uredba ne postane v najkrajšem času veljavna, potem moramo odkloniti vsako odgovornost za nadaljnji razvoj dogodkov in za vse posledice, ki bi nastale.

Po sprejemu vseh referatov so bile med splošnim odobravanjem sprejete naslednje od predsednika Savića prečitane

resolucije

Splošne opombe

Drugi kongres trgovcev kraljevine Jugoslavije v dneh 16. in 17. maja v Beogradu, na katerem so bili prisotni opolnomočeni delegati vseh trgovskih združenj po svojih zvezah, smatra, da je stanje vsega našega narodnega gospodarstva, zlasti pa trgovine v silno težkem, že kritičnem položaju in da so za njegovo zboljšanje potrebna radikalna zdravila.

V ta namen je potrebno:

Za svobodo govora in tiska

Izdati se mora zakon o svobodi govora in združevanja ter zakon o svobodi tiska, ker se samo na ta način morejo vsa vprašanja, pa tudi gospodarska vsestransko proučiti ter na podlagi tega izdati potrebni ukrepi.

Veljavni zakoni se morajo uporabljati enako strogo za vse in proti vsakomur, da se morejo vsi državljani čutiti enakopravne v vseh svojih pravicah in dolžnostih. Vsem državnim nameščencem se mora objaviti, da je njihova dolžnost, da služijo narodu in nikomur drugemu.

Sankcije naj se odpravijo!

Pri vodstvu zunanje politike se morajo vedno tudi upoštevati gospodarski interesi dežele. Poved za to pripombo dajejo sankcije proti Italiji, našem glavnemu odjemalcu. Ker so zato sankcije nam v veliko škodo in ker se na drugi strani niso izpolnile obljube o odškodnini, ki so se nam obljubljale, zahteva trgovski stan, da se sankcije proti Italiji odpravijo.

Proti enostranski zaščiti

Dosedanje vodstvo naše gospodarske politike je bilo brez sistema in brez načrta. Ker tvorijo kmetovalci 80% prebivalstva, se mora pokloniti največja skrb kmetijstvu. Toda ta skrb mora biti konstruktivna in osredotočena na to, da bo proizvodnja čim bolj racionalna in da se njeni pridelki čim bolj vnovčijo, ne pa politično demagoška, kar se je pokazalo pri izdaji zakona o zaštiti kmeta, ki je privedel vse gospodarstvo v zagate ter spravil vse kreditno poslovanje v popoln zastoj. Ta zaščita je zlasti zadela trgovce, ker je trgovinsko gospodarstvo vsajeno v kmetijsko ko noht v meso.

Ne sme se dopustiti, da se ona gospodarska panoga favorizira na škodo druge, ker je to vedno v škodo celote, a tudi ni v skladu z osnovnim načelom, da so vsi državljani pred zakonom enaki.

Za revizijo davčne politike

Dosedanja fiskalna politika, zlasti pa njen glavni del, naša davčna politika, se mora s temelja izpremeniti, ker je nepravilna. — Majhni in srednji gospodarski ljudje, med katerimi so tudi trgovci, so preobremenjeni z davki in dokladami, da je že ogrožen njih obstoj, dočim so močna podjetja, večinoma tuja, le malo obre-

menjena. Obdačevanje vseh državljanov se mora izvrševati po njih gospodarski sili in preprečiti, da se nekateri izmikajo plačevanju davkov z raznimi spretnostmi, kakor se to na primer dogaja s prikrojevanjem bilanc družb, zavezanah na javno polaganje računov. Svobodna ocena davčnih odborov se mora uporabljati v vseh primerih.

Obdačevanju tujih podjetij se mora posvetiti največja pažnja.

Proti privilegijem nabavljalnih združenj

V fiskalnem ko tudi v interesu pravičnega razvoja nacionalne trgovine, brez katere ni in ne more biti splošnega gospodarskega napredka, je nujno, da se vse nabavljalne in konzumne zadruge smatrajo kot trgovine, ki morajo v vsakem pogledu izpolnjevati določila trgovinskega in obrtnega zakona ter se mora proti njim izvajati zakon o neposrednih davkih in zakon o taksah v istem obsegu kakor za vse trgovine. Prav tako je treba onemogočiti administrativno izplačevanje terjatev teh združenj od njihovih članov ob izplačevanju njih plač. Tako imenovanim konzumom se sme dovoliti samo to, da odbijejo od plač svojih uslužbencev prispevke za davke in za bolniške blagajne.

Isti interesi zahtevajo, da se prepove odpiranje novih industrijskih prodajalnih, obstoječe pa da se smatrajo do njih likvidacije kot samostojne trgovine in da se obdačujejo po svobodni oceni davčnih odborov v njih sedežih, ne pa po bilanci njih central.

Proti veleblagovnicam

Poleg velikega zla, ki ga doživlja trgovski stan od nabavljalnokonzumnih združenj in industrijskih prodajalnih ter od filialnega sistema sploh, je padelo trgovstvo še novo zlo, kateremu se je treba takoj postaviti po robu — in to zlo so veleblagovnice. Če že ne iz drugih razlogov, potem je treba iz socialnih z ozirom na težko gospodarsko krizo sprejeti predloženo uredbu o prepovedi veleblagovnic, ki so jo predložile trgovinske ministru trg. in industrijske zbornice dne 12. februarja 1936. Dokler se ta uredba ne izda, pa je treba s primernimi ukrepi preprečiti, da se izgrava sedanja uredba o prepovedi ustanavljanja veleblagovnic.

Proti kartelom

V interesu potrošnikov in normalnega razvoja vseh gospodarskih panog je treba popolnoma onemogočiti obstoj kartelov. Dosedanji ukrepi proti kartelom niso ostali le brez vsakega učinka, temveč so nasprotno celo pripomogli k utrditvi kartelov.

Občinske, mestne in bano-vinske trošarine

je treba unificirati, in jih podvreči temeljiti reviziji, ker sedaj zavira-

jo blagovni promet v državi. V zvezi s tem bi se moral izdati čimprej zakon o samoupravnih finančah.

Jugoslovanski trgovci so že na svojem prvem kongresu poudarili, da so v načelu proti vsaki enostranski zaščiti bilo kateregakoli stanu in njih zahteva je, da se vsi izjemni ukrepi prekličejo. Njihova napoved, da bodo z enostransko zaščito kmetov zadeti vsi drugi stanovi, se je uresničila v celoti, v najbolj obupni položaj pa so zašli trgovci. Na eni strani ne morejo dobiti svojih terjatev od kmetov, na drugi strani pa jih upniki neusmiljeno preganjajo zaradi plačila njih terjatev. Trgovci in z njimi tudi drugi manjši gospodarstveniki so prišli zaradi tega v brezizhoden položaj. Njihova premoženja se prodajajo v brezcenje, da postajajo pravi berači. V stiski pa so tudi oni, katerih premoženje je mnogo večje od njihovih obveznosti, ker so nelikvidni.

Za razdolžitve privrednikov

To stanje je postavilo na dnevni red občno razdolžitev privrednikov. Trgovski stan to razdolžitev neodjenljivo zahteva, in sicer na individualni podlagi, to je da se zaščiti oni, katerim je zaščita res potrebna. Reševanje tega vprašanja je mogoče edino po rednih ali mešanih ad hoc izvoljenih sodiščih, in sicer brezplačno ali po zelo nizkih stroških. Pred sodiščem se mora določiti tudi poreklo dolgov ko tudi razni pogoji, pod katerimi so nastali. Ta ukrep naj bi nadomestil nesodobni in dolžnika ubijajoči postopek prisilne poravnave izven stečaja, od katerega imajo koristiti samo razni posredniki in špekulanti, katerih delo je tako v škodo dolžnikov ko tudi upnikov.

Za ustavitev dražb

Pri tem sklepu ne smejo igrati vloge nobeni drugi oziroma ko samo gospodarsko-finančni. V svrhu izdaje definitivne odločbe v tem vprašanju morajo zaslišati odločujoči mnenje legitimnih zastopnikov trgovskega stanu, ki bodo mogli na podlagi svojih izkušenj nasvetovati za čim boljše rešitev tega vprašanja.

Vprašanje razdolžitve privrednikov treba rešiti čim prej in rešitev mora vsebovati tudi kmečke dolge.

Ker se mali gospodarski ljudje nahajajo v najbolj kritičnem stanju, in ker je njim najbolj potrebna nujna pomoč, je treba takoj ustaviti, dokler se to vprašanje ne reši, vse razpisane javne prodaje, dražbe in eksekucije, da ne bi prišli v težavo zaradi kmečke zaštite ali zaštite denarnih zavodov.

Zavarovanje trgovcev

Težavni položaj, v katerem se nahaja trgovski stan, zahteva, da izda g. minister za trgovino in industrijo čimprej okvirno uredbu, predvideno že po obrtnem zakonu, o socialnem zavarovanju trgovcev, ki mora biti obvezno in na decen-

tralistični podlagi. To zavarovanje naj izvedejo zveze trgovskih združenj na svojih ozemljih. Na podlagi te uredbe bo trgovcem vsaj nekoliko omogočeno, da rešijo tudi vprašanje ustanavljanja lastnih kreditnih ustanov, ki so jim danes neobhodno potrebne.

Za dvig izvoza

Da se dvigne naša zunanja trgovina in dosežejo normalne razmere v naši notranji trgovini je potrebno:

Vnovčenje letošnje žetve naj se takoj po žetvi omogoči z izvozom ter z odkupom večjih količin pšenice in semena za državo in zlasti za potrebe vojske.

Na žitnem trgu naj se intervenira samo v tem smislu, da se dosežejo večji izvozni kontingenti, formiranje cen v državi pa naj se prepusti svobodni ponudbi in povpraševanju.

Udeležbo pri izvozu žitaric je treba omogočiti tudi zasebni iniciativi in ne samo Prizadu, ki samo izkorišča kontingente in po svojem sedanjem delu ne izpolnjuje svojih nalog.

Financiranje izvoza mora podpirati Narodna banka in vsi drugi državni privilegirani denarni zavodi.

Promet žita in semena, namenjenega izvozu, ki se sedaj opravlja med Prizadom in trgovci, se mora oprostiti sedanjega krivičnega davka na poslovni promet. Z izvozom sadja pa se smejo baviti samo one tvrdke, ki stalno opravljajo te posle. Za izvoz moke naj se zagotovi večji preferencialni kontingenti.

Da se zagotovi odjem večjih količin vina v tujini, naj se dovoli izvoz samo tvrdkam, ki imajo poslovne zveze s tujino. Trošarina na vino in žganje pa naj se odpravi.

V zvezi z uredbo o kontroli uvoza je potrebno, da se ustanovi posebni posvetovalni odbor, v katerem bodo zastopane vse zainteresirane ustanove.

Prehrana pasivnih krajev

Prehrana pasivnih krajev se ne sme vršiti z dajanjem živil, torej z miloščino, temveč z izvajanjem javnih del ter z dovoljenjem svobodne seditve tobaka za izvoz v pasivnih krajih.

V svrhu pobijanja krošnjarstva

morajo upravne oblasti najstrože izvajati zakonske predpise in preprečiti obiskovanje agentov velikih tvrdk po hišah. Krošnjarstvo se sme dopuščati samo za predmete domačega obrta.

Glede izpremembe obrtnega zakona

usvaja kongres predloge trg. industrijskih zbornic, ki so jih te sprejele že pred tremi leti. Kar se tiče § 19., ki se nanaša na strokovno usposobljenost trgovcev, je treba z ozirom na današnje težko stanje trgovine spremeniti, in sicer v tem smislu, da se prepreči pridobivanje pravice otvarjanja trgovine na lahek način in brez strokovne usposobljenosti.

Terjatve zavarovancev »Feniksa«

se morajo zavarovati, toda ne v breme države, dospele premije pa se morajo nalagati pri Drž. hipotekarni banki, dokler se stanje Feniksa ne razčisti, to je brez pravice Feniksa, da razpolaga s temi zneski. V zvezi s tem mora država izvesti najstrožje nadzorstvo nad tujimi in domačimi zavarovalnimi družbami ter izdati moderen zavarovalni zakon.

Uprava državnih monopolov

mora poskrbeti, da bodo zakupci velikoprodaje tobaka, soli in vžigalnic v vseh okrajnih in v vseh mestnih občinah. Te velikoprodajalce je treba v prvi vrsti izbirati

Proti tujcem

Vprašanje navala tujcev v vrste našega trgovskega gospodarstva je treba takoj in brez odlašanja rešiti. Pri tem se ne sme dopustiti, da se mednarodni princip reciprocitete pojmuje kar najbolj širokogrudno, temveč ga je treba postaviti na temelje dejanske, ne pa le teoretične reciprocitete. Sedanje koncesije in dovoljenja tujcem treba temeljito pregledati in z najbolj energičnimi ukrepi je treba zatrete prakso zaposlovanja tujcev kot trgovskih agentov, potnikov in pomožnega osebja. Tako domače ko tuje tvrdke smejo zastopati samo naši državljani.

Na podlagi dosedanjih izkušenj je nujno potrebno, da se nad vsemi tujimi podjetji v Jugoslaviji uvede stalno nadzorstvo.

Še neke druge zahteve

Glede ločenih ali skupnih trgovinsko-industrijskih zbornic je treba postopati po željah zainteresiranih zvez trgovskih združenj.

Uredbo o postopku pri ustanavljanju obveznih združenj treba izpremeniti v tem smislu, da se iz vrst trgovstva izločijo vsi oni, ki dejansko niso trgovci in ki zato tudi ne morejo biti člani trgovskih združenj.

Vse terjatve upnikov iz menic in knjig za prodano blago treba izvesti iz plačila davka na rente, kakor hitro se to dokaže z neovrgljivimi dejstvi.

Prav tako zahteva gospodarsko stanje, da se vsi zaostali davki do leta 1932. brišejo.

Kongres smatra, da so njegove zahteve in želje ne samo v interesu trgovskega stanu, temveč tudi v interesu splošnega gospodarstva ter narodne gospodarske svobode in zato z vso pravico pričakuje, da jih bodo odločujoči činitelji začeli tudi izvajati.

Za naše domače trgovske potnike

Končno je kongres sprejel še resolucije, ki so jih predložila združenja trgovskih potnikov v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani in ki se glase:

Naj se že enkrat reši vprašanje železniških ugodnosti za trgovske potnike in zastopnike, in sicer tako za osebno vožnjo ko za vzorčne kovčke, v smislu naših 12letnih zahtev ter v smislu naših predlogov železniškemu ministru.

Prepreči naj se nelegalno delo tujih trgovcev, trgovskih potnikov in zastopnikov s strogim uporabljanjem uredbe o zaposlovanju tujih delavcev ter dotičnega pravilnika.

Domača delavnost in domača delavska sila se morata bolj krepko zaščititi.

Kontrola nad poslovanjem tujih podjetij naj se poostri.

Državni uradi in zavodi naj se pozovejo, da pri svojih nabavah zaposlujejo v prvi vrsti domačo delovno silo in domača podjetja.

V smislu pooblastila ministru za soc. politiko v letošnjem finančnem zakonu naj se izvede socialno zavarovanje za vse nameščence in tudi za trgovske potnike.

Da se že enkrat izda nov trgovinski zakon za vso državo in da bo z njim urejen tudi delokrog in položaj trgovskih potnikov in zastopnikov.

Izda naj se zakon o minimalnih plačah ter naj se v zvezi s tem določi tudi položaj trgovskih potnikov in zastopnikov upokojeencev, ki so danes popolnoma brez vsake zaštite.

Zaključek kongresa

Kot zadnji je čisto na kratko referiral predsednik Zveze trgovskih združenj v Skoplju g. Varoški o socialnem zavarovanju trgovcev. Glavna zahteva trgovcev je, da se v § 384. obrtnega zakona doda, da je socialno zavarovanje obvezno tudi za trgovce. Ta sprememba obrtnega zakona naj se izvede takoj.

Nadaljnja zahteva trgovstva je, da se izvede zavarovanje decentralistično in v soglasju z zvezami trgovskih združenj. Ali pa naj se izvede najprej bolezensko ali najprej starostno zavarovanje, o tem so mnenja deljena. Referent je predlagal nato resolucijo, ki je bila tudi sprejeta.

Dnevni red kongresa je bil s tem izčrpan in predsednik Nedeljković Savić je prečital resolucije, ki so bile večkrat pretrgane z glasnim odobravanjem zborovalcev.

Po prečitanih resolucijah je predsednik Savić z iskreno zahvalo

vsem, ki so pripomogli k tako lepemu uspehu kongresa, zaključil imponentni II. kongres jugoslovanskega trgovstva.

Popoldne je bila v gledališču na čast udeležencem kongresa gledališka predstava in za slovenske udeležence so bila rezervirana posebno lepa mesta.

Zvečer pa je bil v vseh prostorih restavracije »Kolarac« banket. Velika dvorana in vsi stranski prostori so bili nabit polni, v stranskih prostorih pa so bili nameščeni zvočniki, da so vsi mogli slediti številnim in lepim govorom, ki so bili izrečeni na banketu. Vrsto govorov je otvoril beograjski župan Ilić kot domačin, ker je banket priredila beograjska občina. Pozdravlja kongres in elitno družbo jugoslovanskega trgovstva, ki se je zbralo na kongresu. Zlasti pa pozdravlja solidarnost vseh gospodarskih stanov. — Viharno odobravanje je žel simpa-

tični beograjski župan za svoj govor.

Posebno burjo aplavza pa je doživel zastopnik vojnega ministra general Rukavčić, ki je izrekel najlepše priznanje trgovcem kot zvestim patriotom, ki so vedno pripravljeni dati vse za svojo domovino. Govorili so še predsednik trgovske zbornice Stanojević in predsednik obrtniške zbornice Stojanović, predsednik zagrebške zveze Ivan Prpić, Karl Soss iz Ljubljane ter predsednik Savić, kot zadnji pa posebno temperamentno in učinkovito Fran Škrbec.

Drugi dan so se udeleženci poklonili na Oplencu spominu blagopokojnega kralja ter počastili tudi spomin neznanega vojaka na Avali.

Kongres je bil zaključen in udeleženci so se začeli razhajati, sveti, da so opravili dobro delo za narod in državo, za svoj stan in za vse gospodarstvo!

II. kongres jugoslovanskega trgovstva je bil uspeh na vsej črti!

Politične vesti

Predsednik republike dr. Beneš je nastopil prvo službeno potovanje po republiku. Najprej je obiskal tabo posebnega oddelka bojnih čet, kjer mu je oddelke predvajal 2 uri trajajoče vojne vaje, pri katerih je sodelovalo nad 2000 mož, tanki, strojnice, letala, bombometi in vse moderne vrste orožja. Nato je obiskal Podčrbrado, kjer je imel po pozdravu župana daljši govor, v katerem se je spominjal zaslug nekdanjega kralja Jurija Podčrbrskega, čegar vlada dokazuje, da je demokracija edini režim českoslovaškega naroda.

Nadalje je izjavil dr. Beneš, da sicer čakajo vse nas resni dogodki, da pa vendarle ne vidi bližnje bodočnosti črno, ker veruje, da bo mir vendarle ohranjen.

Turški zunanji minister Ruži Arras se je sestal v Parizu z Blumom, ki ga je zadržal v daljšem pogovoru.

Italija se nad vse trudi, da bi dosegla ukinitve sankcij in priznanje aneksije Abesinije ter je v ta namen pripravljena dovoliti na vse strani velike koncesije.

Mussolini bi bil baže pripravljen prevzeti proti Angliji, če ta odneha od sankcij, naslednje obveznosti: 1. V Etiopiji ne bo ustanovil velike vojske. 2. Vse bele čete iz Libije bo odpoklical in pripravljen je dati tudi druga jamstva za varnost Sueškega prekopa. 3. Priznava posebne interese Anglije v pokrajini ob Canskem jezeru.

Druga internacionala v Amsterdamu je sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da se morajo izvajati sankcije proti Italiji tako dolgo, dokler ne bo vpostavljen avtoriteta Zveze narodov in dokler ne bo obnovljena suverenost Etiopije. Sklep amsterdamske resolucije je zlasti važen, ker pride sedaj v Franciji na krmljo levičarska vlada, ki bo baže močno pod vplivom druge internacionalne.

»Journal de Moscou« glasilu sovjetske vlade, napoveduje, da bo Svet Zveze narodov sklenil na svojem junjskem zasedanju zatvoritev Sueškega prekopa za italijanske ladje, kar naj bi bila prva poostreje sankcij. Zaenkrat pa je treba to vest moskovskega lista sprejeti z vso rezervo.

V britanskih političnih krogih je vzbudila veliko vznemirjenost izjava ministra za narodno obrambo Inskipa, da bo morala Velika Britanija zopet uvesti splošno vojaško obveznost, da bo pripravljena za vsak primer.

Po izjavi voditelja angleške opozicije ni izključeno, da bodo angleške parlamentarne volitve razpisane prav v kratkem. Glavno geslo bodo sankcije proti Italiji.

Knez Starhemberg je bil vendarle sprejet od Mussolinija, ki pa mu je svetoval, da potrpi in da ne žene stvari do skrajnosti. S posebnim letalom, ki mu ga je dal Mussolini na razpolago, se je vrnil Starhemberg na Dunaj, kjer ga je na letališču čakalo več tisoč hajmverovcev, ki so mu priredili navdušene ovacije, nato pa demonstrirali na Dunaju, ne da bi mogla policija njih demonstracij preprečiti.

Avstrijski praški poslanik pa demantira, da bi bile ob povratku Starhemberga kakšne hajmverovske demonstracije na Dunaju.

Sušnik pa se pripravlja, da z uvedbo milice, ki bi štela od 30 do 50 tisoč mož in kateri bi pripadale vse pomožne vojaške organizacije, spravi hajmverovce ob vso moč. Kljub temu pa hajmverovci še naprej grozijo, da se ne bodo pustili razorožiti.

Avstrijska vlada namerava po državi vso industrijo orožja v Avstriji.

Nova španska vlada Quiroga se je predstavila parlamentu, ki ji je izrekel z 271 proti 61 glasovom zaupnico.

Kljub vsem arabskim protestom je britanska vlada židom celo povisala kvoto za naseljevanje. V Palestini je prišlo do novih neredov. Zrtev neredov bi kmalu postal še neki jugoslovanski parnik, ki je iztovoril v Tel-Avivu živila. Arabski delavci so parnik napadli in je hitra intervencija angleške policije je parnik rešila.

Položaj v Palestini se je izredno poostрил, ker so se pridružili palestinski Arabci tudi oni iz Transjordanije. Prišlo je že do bojev med Arabci in angleškimi vojaškimi oddelki. Vendar pa Angleži nočejo Arabcem niti najmanj popustiti.

Na vseh mehiških železnicah je bila proglašena generalna stavka. Železniški promet se razvija le s pomočjo vojaštva, toda s silno velikimi zamudami.

Po italijanski aneksiji Etiopije se pripravlja tudi Japonska, da proglašita aneksijo peterskih severnih kitajskih provinc. V ta namen pošilja japonska vlada vedno nove vojaške čete na Kitajsko.

sadne soke in marmelade proizvaža v najboljši kakovosti in dobavlja po ugodnih cenah trvdka

„Vitamin“

družba z o. z.

Ljubljana, Masarykova cesta št. 46. Zahtevajte cenik. — Telefon 32-93.

Bivši predsednik Združenih držav Severne Amerike Hoover je izjavil, da pri sedanjih predsedniških volitvah ne bo več kandidiral.

Ameriški senat je ratificiral pomorski sporazum, ki je bil sklenjen med Francijo, Veliko Britanijo in Združenimi državami Sev. Amerike. Veliki francoski manevri, ki bi morali biti avgusta meseca v vzhodni Franciji, so odpovedani.

Dobave - licitacije

Uprava 1. oddelka Vojno-tehničnega zavoda v Sarajevu sprejema do 3. junija ponudbe za dobavo platenih in gumenih cevi in do 5. junija za dobavo 20 m³ desk za čolne.

Direkcija drž. železnice v Subotici sprejema do 26. maja ponudbe za dobavo raznih delov za vodomer; do 27. maja za dobavo 89.000 kg portland-cementa in do 29. maja za dobavo 9.000 plošč iz azbest-cementa.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 4. junija ponudbe za dobavo 50.000 električnih vremen-skih vžigalnikov, električnega motorja, zidnih školk za vodovod in kompletne kopalne kadi.

Komanda podvodnega orožja Kumbor sprejema do dne 5. junija ponudbe za dobavo smrekovih desk, gred in hlodov.

Strojni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 30. maja ponudbe za dobavo šestih stekel z žično mrežnato vlogo in šip za vagona okna in za okna lokomotiv.

Direkcija drž. rudnika Kreka sprejema do 1. junija ponudbe za dobavo vreten iz litega jekla.

Direkcija drž. rudnika Velenje sprejema do 3. junija ponudbe za dobavo sodarskih zakovic, zakovic za pločevino in za ograjo, 50 broš-skih verig, preciznih električnih instrumentov in električnih števec-jev, gumastih cevi za vodo in enofaznega kabla.

Komanda pomorskega arzenala v Tivtu sprejema do 3. junija ponudbe za dobavo desk za postelje; do 4. junija za dobavo raznih slikarskih in zidarskih čopičev; do 8. junija za dobavo smrkovega platna in steklenega papirja ter paste in tekočine za čiščenje metalnih predmetov.

Obće odeljenje direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 25. maja ponudbe za dobavo konceptnega papirja in rjavega kartona.

Licitacije:

Dne 22. maja bo v Intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za dobavo 1.809 m³ drv za celjsko garnizijo.

Dne 25. maja bo pri Komandi mornarice kr. Jugoslavije v Zemunu pismena ofertna licitacija za dobavo 21.600 m belega duka in dne 18. junija za dobavo raznih tkanin za zastave naše in tujih držav. Skice zastav so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI, tu.

Dne 8. junija bo v pisarni inženjerije štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertna licitacija za popravilo konjušnice v Mariboru.

Dne 19. junija bo v Direkciji drž. rudarskih podjetij v Sarajevu ofertna licitacija za dobavo 1100 m amiranega enofaznega kabla.

Dne 22. junija bo pri ekonomskem oddelku direkcije drž. železnice v Beogradu ofertna licitacija za dobavo 20.691 raznih električnih žarnic; dne 23. junija za dobavo svetilk, stearinskih sveč v pločevinastih posodicah in cilindričnih stekel ter dne 24. junija za dobavo raznega električnega instalacijskega materiala za razsvetljavo vagonov. Licitacije bodo samo za domače izdelke.

Dne 27. maja bo pri Upravi IV. oddelka vojno-tehničnega zavoda v Kamniku ofertna licitacija za nabavo 500.000 kg amonijakovega in 100.000 kg kaljevega solitra ter 12.000 kg olja za kamniti. (Predmetni oglasi so pri Zbornici TOI v Ljubljani na vpogled.)

Iz združnega registra

Razdružila se je in prešla v likvidacijo »Zasavska kočar, r. z. o. z.« v Litiji. Likvidatorja Gidon Birolla in notar dr. Grašič.

Zasebne kompenzacije in stališče Narodne banke

Pod tem naslovom objavlja »Jugoslovanski kurir« članek, ki ga označuje s posebne strani. Ker je v članku izraženih mnogo vsega uvaževanja vrednih misli, ga ponavljamo tudi na tem mestu. Članek se glasi:

»Ni dvoma, da niso zasebne kompenzacije najbolj prikladen način reguliranja meddržavne zamene blaga. Vendar pa ima obračunavanje medsebojnih plačil z zasebnimi kompenzacijami med izvozniki in uvozniki veliko prednost pred avtomatskim, to je pred uradnimi klirinškimi sistemi, ker prvo pušča zasebni iniciativi možnost sklepanja kupčij, obveznosti pa se izpolnjujejo brez ozira na tehnično stanje trgovinske bilance v doglednem času.

Narodna banka je do pred kratkim vodila zaradi tega precej liberalno politiko glede dajanja dovoljenj za zasebne kompenzacije, dovoljujoč celo tudi tako imenovano storniranje iz uradnih kliringov, t. j. uporabo na zbiralni račun plačanih vsot za plačilo našega izvoza.

Toda ta liberalna politika je bila pred kratkim pretrgana in od tedaj Narodna banka ne dovoljuje več privatnih kompenzacij, in to v prvi vrsti za Francijo in Češkoslovaško.

Po izjavah kompetentnih osebosti je bil vzrok v neugodnem učinku teh zasebnih kompenzacij na vrednost dinarja v dolžnih državah pa tudi v tem, ker so z uporabljanjem privatnih kompenzacij mnogo izgubili na svoji vrednosti uradni klirinški sistemi.

Ceprav je v tej argumentaciji tudi nekaj upravičenosti, je vendar treba opozoriti odločilne organe na naslednje:

1. Skok tečaja tujih plačilnih sredstev v pogodbi glede zasebnih kompenzacij nikdar ne more ogražati stabilnosti in vrednosti nacionalne valute. Če pada zbog večjega povpraševanja dotične tuje valute tečaj dinarja, more naš izvoz ta padec izkoristiti z nižjimi cenami, kar avtomatično povzroči v tujini večje povpraševanje po dinarju. Zasebna kompenzacija je torej zelo prikladno sredstvo za pospeševanje našega izvoza, ne da bi se bilo treba pri tem posluževati kakšnih umetnih dumpinskih sredstev.

2. Ugovor Narodne banke glede zmanjševanja pomena uradnih kliringov se ne more priznati. Res je sicer, da so s stališča valutne politike klir. sistemi zelo udobni, kar se tiče stabilnosti valute, ker se pasivni saldo čisto enostavno sploh ne transferira, dokler se ne izenači z izvozom. Vendar pa je

bilo o neugodnostih klirinških sistemov napisano že tako mnogo, da je res odveč, da vsaka nadaljnja beseda.

3. V sedanjih dobi pomanjkanja deviz in opuščanja naravnega mehanizma mednarodnega denarnega prometa pomenijo zasebne kompenzacije brez dvoma primer-no sredstvo plačevanja brez uporabljanja deviz, prepuščajoč privatni iniciativi možnosti, ki jih ni pri denarnem prometu z reguliranim klirinškim sistemom. V nasprotju s pojmovanjem Narodne banke je treba naglasiti, da je za naše razmere ravno sistem zasebnih kompenzacij primeren in da ga je treba izdelati in ga podpirati v čim večji meri. Nimamo še pripravne organizacije za te posle in Narodna banka bi si pridobila za vse gospodarstvo veliko zaslugo, če bi pod svojim pokroviteljstvom ustvarila takšno organizacijo. Danes je še vse prepuščeno sposobnosti in instinktu izvoznikov in uvoznikov ali pa njihovim bankirjem, pa čeprav se zbog pomanjkanja organizacije ne morejo izkoristiti vse možnosti.

Da je res tako, se najbolj vidi v znanih posledicah ustavitve za-

sebnih kompenzacij s Francijo in Češkoslovaško. Francoska bo s pravico ugovarjala, da smo s tem hote znajali uvoz iz te države, ker je večina poslov mogoča samo tedaj, če se more naš izvoz posluževati v kalkulaciji ugodnejšega tečaja dinarja v zasebnih kompenzacijah. Tudi Češkoslovaška je imela razlog ugovarjati ustavitvi kompenzacij, ker nam ta država, odkar je odpadel uvoz iz Italije, dobavlja brez deviz tekstilne surovine, ki pa jih sama plačuje z devizami, a od nas za to nič ne zahteva, da nam ni treba na plačilo čakati v kronološkem redu po 8 do 9 mesecev. Zvedeli smo, da je začela Narodna banka pred nekaj dnevi zopet dajati kompenzacijska dovoljenja za češkoslovaško blago, in sicer na zahtevo Češkoslovaške narodne banke. Glede Francije stališče naše Narodne banke še ni določeno.

Vsekakor pa je treba pristojne faktorje opozoriti na veliko prednost sistema privatnih kompenzacij kot sredstvo za plačevanje in urejevanje obveznosti v blagovnem prometu s tujino ter kot izvrsten instrument vplivanja na razvoj naše zunanje trgovine.

Črna kronika

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo to okrožnico o otvorenih in končanih konkurzi in prisilnih poravnah izven konkursa za čas od 1. maja do 15. maja.

OTVORJENI KONKURZI:

Savska banovina: Knežević Milan, Gospić.

Drinska banovina: Romanović Milan, Šofer, Valjevo.

Moravska banovina: Moravska štedionica, Zabari.

Beograd, Zemun, Pančevo: Grujić Gjura, Pančevo.

RAZGLAŠENE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina: Festetić Gustav, Sisak; Klemen Pavao, Sušak; Kohn Vilim, Našice.

Vrbaska banovina: Kabiljo Mehanem, Gradačac.

Drinska banovina: Hasić Mustafa H. Hasanov, Oraševica.

Donavska banovina: Kovač R. & M. Svirčević, St. Bečej.

KONČANA KONKURZNA POSTOPANJA:

Savska banovina: Barbačić Josip, Krk; Manestar Braća, Crikvenica.

Donavska banovina: Martinović Aleksander, Aleksandrovac; Radovanović Stevan, Novi Sad.

Moravska banovina: Djordjević Jačim, Sezemča; Sotirović Petar, Piroć; Tikić Miodrag, Niš.

Vardarska banovina: Atanasović Jordan, Kumanovo; Micković Sotir, Leskovac; Prolić Jovan, Kumanovo.

Beograd, Zemun, Pančevo: »Andrejević & Grujić«, Beograd; Jovančević Vukašin, Beograd; Petrović Mihail »Štakavca«, Beograd; Pinto Leon, Beograd; Žujović Milorad, Beograd.

POTRJEJENE PRISILNE PORAVNAVE IZVEN KONKURZA:

Savska banovina: Čorković Petar, Glinja; Hajdić Kresimir, Petrinja; »Maars« reklamna naklada, Zagreb, Jelacicev trg 1; Mihic M., Slav. Brod; Pupić Apolonija, Zdi-hovo 3; Seljan Dragutin, Zagreb, Masarykova 1; Singer Margita, Babina greda; Vuković Matija, Velika Kopaonica.

POTRJEJENE PRISILNE PORAVNAVE V KONKURZU:

Savska banovina: Schlein Ervin, Nova Gradiška.

Primorska banovina: Aljinović & Marić, drogerija, Split.

* Podatke za Dravsko banovino smo izpustili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge podatke, kakor o narokih, kvotah itd. daje tajništvo društva. — Op. ured.

Pokojsninski zavod v l. 1935.

Število zavarovancev je naraslo od 10.360 na 10.857, od katerih je bilo izven Slovenije in Dalmacije 272, za 31 več ko v letu 1934. Od zavarovancev je bilo zaposlenih v industriji 3414, v trgovini in spe- diaciji 2441, pri denarnih zavodih 1181, rudarstvu in kovinarstvu 1001, v vseh drugih strokah 2375. Kljub povečanju števila zavarovancev pa so zavarovani prejemki padli od 1945 milijona v l. 1931. na 1850 v l. 1935.

Predpis vseh prispevkov je znašal 282 milijona Din (leta 1934. 274 milijona).

Število rentnikov raste stalno ter se je dvignilo od 1280 v l. 1931. na 1833 v l. 1934. in na 1988 v letu 1935. V zvezi s tem tudi rastejo rente, ki so se od l. 1931. do 1935. skoraj podvojile, od 62 na 122 milijona Din. Premij je vrnil zavod lani za 22, predlani 21 milijona Din.

Prehodne naložbe P. Z. so se povečale od 215 na 277 milijona Din, trajne naložbe pa od 2703 na 2854 milijona Din. Zelo naraščajo posojila P. Z., ki je v teh težkih časih menda še edina pomoč našemu gospodarstvu.

Dohodki zavoda so bili: prispevki zavarovancev 282, premije 144, donos premoženja 202, tečajni dobiček pri vrednostnih papirjih 49 in razni 025 milijona Din.

Izdatki: izplačilo zav. dajatev 40, doklade rentnikom 82, odpravnine 01, povračilo zav. prispevkov 22, upravni stroški 28, odpis inventarja 008, dopolnilne prenosne takse 035, obresti 25, odpisi stavb 24, pripisi skladom 21 in izplačila skladov 014 milijona dinarjev.

Mala antanta za razvoj turizma

Zasedanje stalnega sveta za turizmo v državah Male antante je zaključeno. Podpisan je bil protokol o potrebnih ukrepih, da se turistični promet med vsemi tre-

mi državami Male antante na podlagi popolne enakosti in medsebojnosti čim bolj razvije. V ta namen so se proučila vsa vprašanja, ki se tičejo turistične literature, radijske in filmske propagande in časopisne reklame. Posebno se je razpravljalo tudi o potrebi, da se z izmenjavo novinarjev doseže čim bolj uspešna propaganda po listih. Tudi glede propagandnih potovanj, na katerih bi se potnikom dovolile velike ugodnosti, se je govorilo.

Sklenjeno je bilo, da se mora doseči na bodoči svetovni razstavi v Parizu sodelovanje Male antante in držav Balkanske zveze. Rumunska in češkoslovaška delegacija sta se sporazumeli o turističnem prometu v obmejnem pasu.

Češkoslovaška in jugoslovanska delegacija sta se za prisrčen sprejem v Bukarešti ter za pazljivost, ki sta je bili povsod deležni, prav prisrčno zahvalili rumunski delegaciji.

Spisek obrtnih podjetij

Trgovinski minister je predpisal uredbo o izpremembah in dopolnitvah spiska obrtnih podjetij. Iz te uredbe je posneti, kateri obrti spadajo oz. ne spadajo odsej med obrte, ki se izvršujejo na podlagi dovoljenja občupravne oblasti.

Izbrisejo se pečarji v prvi točki čl. 23. in pripišejo drugi točki pred keramiki. K točki 10 se dodajo tudi izdelovalci tehtnic. Izpade točka 12 brusarji kovin in jekla, iglarji. Točka 17 postaja 16 in se glasi: pasarji, metalostrugarji, cizelerji, kovinobrusarji, zavijalci kovin, producenti kovinske galanterije. Točki 19 (sedaj 18) se dodajo rezbarji not, amalgamaterji. Točka 22 (21) se glasi: mehaniki, avtomehaniki. Nova točka je po 21 točka 22: elektromehaniki, nadalje točka 22 a precizni mehaniki, 27 a sitarji in rešetarji, 28 a izdelovalci čolnov in malih plovnih objektov iz lesa, ladijski tesarji, 30 a parke- tarji, točka 31 se glasi: strugarji lesa, lesorezci, modelni mizarji, izdelovalci pip, izdelovalci form za obutev. Nova je 35 a izdelovalci sedel, 42 a tapetniki vozov, 46 a izdelovalci pletenega blaga iz prediva, 48 a krojači perila, 53 b proizvajalci ortopedskih predmetov, bandažisti, 56 a kožuharji (vaški krznarji). V točki 57 se za modiste vnese mesto dosedanjega besedila modistinje, cvetličarke, nadalje je nova točka 57 a izdelovalci umetnega cvetja, izdelovalci perjanic in okrasov. T. 73 se glasi firmopisci (črkoslikarji), nove pa so 73 a ličilci, sobni slikarji, obrtni slikarji industrijskih izdelkov. V točki 77 se dodaja za fotografe: portrelov, fotografij predelov. Nova je točka 78 za 77: fotografi, ki v obliki samostojnega obrtnega obrata delajo za znanstvene, zdravilne in novinarske svrhe in za filmska podjetja. Po t. 82 se dodaja nova t. 83 graditelji (par. 36., odst. 1, točka 2 obrtnega zakona).

Pri obrtnih obratih, ki so do uveljavljanja te uredbe bili pod isto točko čl. 23., odst. 1 obrtnega zakona, pa se s to uredbo odvajajo v posebne točke, obdrže lastni obrati, ki so se okoristili z odredbo čl. 31., točka 3 o prehodu na drug obrt pod isto točko, pravico na daljnjem opravljanju obrlov, katere so v smislu odst. 3 čl. 31. pristojni oblasti prijavili.

Pri obratih, ki so s to uredbo uvrščeni v čl. 23., odst. 1 obrtnega zakona, se bo računal osebam, ki so v odnosnih obratih bile zaposlene, čas, prebit do 2 leti, v učno dobo, a čas, prebit nad 2 leti, v čas zaposlitve kot pomočnik.

Osebe, ki so v odnosnem obrtu delale več ko 2 leti, se oproste polaganja pomočniškega izpita ter imajo pravico na polaganje mojstrskega izpita, ko v delu preve- dejo najmanj 5 let.

Osebe, ki so do dne uveljavljanja te uredbe delale v odnosnem obrtu 5 ali več let, imajo pravico opravljati obrt brez položilne mojstrskega izpita, če ga prijavijo v roku leta dni od uveljavljanja te uredbe.

S to uredbo so nedotaknjene pravice, katere po uredbi o obsegu in razmejitvi elektrotehničnih obrlov od 16. marca 1936 spada- jo v delokrog dela obrtov, ome- njenih v tej uredbi.

Pri obrtih iz točk 58, 73 a, 77 odst. 1, čl. 23. obrtnega zakona more ban za večja mesta odrediti, da se posamezni obrti iz navede- nih točk imajo smatrati, kakor da so navedeni v posebnih točkah. V tem primeru se more prehod iz enega obrta na drug iz iste točke izvršiti samo, če se položi moj- strski izpit iz obrta, na katerega se želi preiti.

Doma in po svetu

Poljski zunanji minister Beck pride v kratkem, kakor se poroča, v Beograd. Spremljalo ga bo več višjih uradnikov poljskega zuna- njega ministrstva.

Iz Amerike so bili prepeljeni na Hvar in položeni k večnemu počitku v rodbinski grobnici zemski ostanki dr. Ante Blankinija, ki je vse svoje življenje posvetil ameri- škim izseljencem ter žrtvoval za nje tudi vse svoje premoženje.

V proslavo 80letnice učenjaka in izumitelja Tesle bo izdala naša poštna uprava dne 28. t. m. poseb- ne znamke s sliko Tesle.

Avtomatska telefonska centrala na Bledu, ki veže ves Gorenjski kot, je že začela v soboto poslova- ti.

V Novem Sadu so začeli z grad- njo nove banske palače, ki bo ve- ljala 34 milijonov Din. Zaenkrat pa je na razpolago samo 17 mili- jonov Din, kar pa zadostuje, da se gradnja dovrši v surovem stanju. Pri gradnji je zaposlenih 500 de- lavcev.

V angleškem rudniku Trepče je začelo stavkati okoli 600 delavcev, ki zahtevajo večje plače in boljše delovne pogoje. Delavci bodo po- slali posebno deputacijo k mini- stru za socialno politiko, da on intervenira v njihovo korist.

V zvezi z umorom zagrebškega puškarja Borovnika je policija are- tirala 15 oseb, ki so osumljeni, da so bili člani tolpe, ki je napadla Borovnika in njegovo spremstvo.

Milivoj Bošković, bivši direktor kovnice in ponarejevalec srebrni- kov, je začel simulirati blaznost, da bi se rešil kazenske odgovor- nosti.

Organizacija »Gospodarske slo- ge« se je razširila tudi že na Bol- garsko.

Letalska potniška služba med Parizom in Rimom je zopet ob- novljena po neki italijanski dru- žbi.

Polom Etiopije je baje zakrivila tudi korupcija vodilnih etiopskih uradnikov, ki niso pošiljali etiop- skim vojakom niti hrane niti oro- žja, temveč jih celo tajno pozivali, da zapuste fronto, ker da je vojne

itak konec. Bolj ko strupeni plini so baje učinkovali srebrni tolarji, ki so jih dajali Italijani. Mnogi teh vodilnih etiopskih uradnikov so bili na častni tribun ob priliki vojaške parade dne 14. t. m. Tako piše nemški posebni poročevalec lista »Völkischer Beobachter« g. Zimmermann.

Sef poljske policije general Za- morski se mudi v Berlinu, da pro- učni organizacijo berlinske policije. Nekateri listi pa trde, da je na- men njegovega obiska tudi ta, da se dogovori z berlinsko policijo glede skupnega pobiranja komu- nizma. Slične dogovore bo skušala berlinska policija doseči tudi s po- licijami drugih držav.

Italijanski finančni minister je podal na seji poslanske zbornice ekspezo o italijanskih državnih fi- nancah. Računski zaključek za l. 1934/35. izkazuje 2.030 milijonov lir primanjkljaja. Proračun za l. 1935/36. pa 17.988 milijonov lir dohodkov in 19.645 mil. lir izdat- kov. Izdatki za afriško vojno pa so vračunani samo v računskem za- ključku za l. 1934/35. Finančni mi- nister je napovedal za kritje pri- manjkljaja nove davke, ki naj bi dali 2.189 milijonov lir dohodkov.

Če nova francoska levičarska vlada ne bi dovolila potrebnih kreditov za udeležbo Francije na letošnji olimpiadi v Berlinu, se Nemčija ne bo udeležila svetovne razstave drugo leto v Parizu.

Nemško vojno ministrstvo je prepovedalo oficirjem, da bi bili člani rotary-klubov.

Stavka bolgarskih tobačnih de- lavcev je končana ter je bila ve- čina zahtev bolgarskih delavcev sprejeta. Vsa stavka je trajala samo tri dr.

Konkurzi - poravnave

V konkurzni zadevi tvrdke Za- bret in sinovi v Bobovku pri Kra- nju se preloži prvi zbor upnikov na dan 30. maja ob 9. Rok za ogle- sitev terjatev se podaljša do 15. junija. Likvidacijski narok, odre- jen na 4. junija, se preloži na 20. junija. Oba naroka pri sodišču v Kranju.

Potrja se prisilna poravnava, ki jo je sklenila posestnica in tr- govka Angela Kočar s svojimi upniki.

Denarstvo

Drž. hipotekarna banka je zni- žala obrestno mero za lombardna posojila na drž. vrednostne papir- je ter delnice Narodne banke in Priv. agrarne banke od 7 na 6%. Nova obrestna mera velja za stara posojila od prvega plačilnega roka dalje, za nova pa takoj.

Ameriške narodne banke so ime- le lani 158,4 milijona dolarjev čis- tega dobička, dočim so ga imele v l. 1934 samo 71,37 milijona do- larjev.

Nove knjige**Nemško-slovenski in slovensko-nemški žepni slovarček**

s slovnimi podatki za Slovenca. — Sestavila prof. dr. Angela Pi- skernikova. Založila Jugoslovans- ka knjigarna. Ljubljana 1936. Strani 232, mala 8 (žepni format). Vez. 30 Din, broš. 20 Din.

Slovenci doslej še nismo imeli majhnega, priročnega nemškega slovarja, ki bi ustrezal vsem prak- tičnim zahtevam (primeren bes- sedni zaklad, vsi potrebni slov- nični podatki k posameznim bes- dam itd.). Imamo pač izvrstne večje slovarje take vrste, ki pa so temu primerno dražji in po obsegu za povprečno rabo prebo- gati. Zato moramo pozdraviti za- ložniško dejanje Jugoslovanske

knjigarne, ki nam je dala to pre- potrebno knjižico. Besedišče po- polnoma zadošča za navadnega zemljana, kakor nalašč pa je ta slovarček tudi za dijaštvo naših srednjih šol, ker mu od tretje pa do osme šole lahko izvrstno služi in mu ostane še pozneje za živ- ljenje. — Samostalniki imajo po- vsod pridejan spolnik in potrebne končnice ter naznačbo preglasa. Pri pridevniki je dodano stop- njevanje. Glagoli so opremljeni z vsemi potrebnimi oblikami. Tudi naglas je povsod označen, kjer je treba.

Glede rabe slovarčka je podalo založništvo v svojem predgovoru natančna navodila. Upamo, da bo naše občinstvo v obilnem številu začelo segati po tem delcu, ki je zamašilo precejšnjo vrzel v našem praktičnem slovstvu.

Občni zbori

»Union«, hotelska in stavbinska družba, d. d. v Ljubljani ima iz- redni občni zbor v torek, dne 9. junija ob 18. uri v srebrni dvo- rani Grand hotela Union. Na dnev- nem redu je najetje posojila za renoviranje kavarne in vhoda.

Trboveljska premogokopna dru- žba ima 63. redni občni zbor dne 17. junija v lastnih prostorih v Ljubljani, Gledališka ulica 3. Del- nice je treba položiti najmanj 9 dni pred obnim zborom pri dru- žbini blagajni v Ljubljani.

Radio Ljubljana

Nedelja, dne 24. maja. 8.00: Te- lovadba, vodi prof. Dobovšek — 8.30: Čas, poročila, radijski orke- ster — 9.40: Verski govor (p. dr. Tominec) — 10.00: Prenos cerkve- ne glasbe z Rakovnika — 11.30: Mladinska ura: Nastop otrok (vodi gđc. Vencajzova) — 12.00: Čas, ob- vestila — 12.15: I. klavirski kon- cert prof. Noca — 13.15: Plošče — 16.00: Kmetijski nasveti — 16.20: Harmonika solo — 17.00: Gospodinjs- ka ura: Samozobrazba kmečkega in delavskega dekleta (ga. prof. Vodnik) — 17.17: Nastop golencev kmet. nadalj. šole na Barju — 19.00: Čas, poročila — 19.30: Nac. ura: Avtomobilizem pri nas in dru- gud (dr. Velizar Janković) — 19.50: Prenos Smarnic — 20.30: Venčki narodnih pesmi s premijevanjem radijskega orkestra — 21.15: Ope- retna glasba (Radijski orkester) — 22.00: Čas, vremenska napoved, po- ročila — 22.15: Valčkova ura (plo- šče) — 22.40: Med izseljenci (Jože Premrov).

Ponedeljek, dne 25. maja. 12.00: Odmevi iz Amerike (plošče) — 12.45: Vremenska napoved, poro- čila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Vesela glasba (Radijski orkester) — 14.00: Vremensko poročilo, bor- zni tečaji — 18.00: O jetiki (dr. De- bevec) — 18.20: Havajske pesmice (plošče) — 18.40: Klasiki in sodob- niki II. (prof. Vodnik) — 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 19.30: Doprinos Hrvatskega Za- gorja v jugoslov. skupnosti (dr. E. Peterjak) — 20.00: Klavirski kon- cert prof. Lipovška — 20.30: Fantje na vasi (pevski kvartet) — 21.15: Vebrov koncert — 22.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 22.15: Koncert francoske operne glasbe (Radijski orkester).

Torek, dne 26. maja. 11.00: Šol- ska ura: Nikola Tesla (dr. Čermelj) — 12.00: Plošče — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas, ob- vestila — 13.15: Plošče — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 18.00: Razlaga in izvedba Bee- thovne sonate op. 32 št. 2 (d-mol) (gđc. Jadviga Poženelova) — 18.40: Budizem in krščanstvo (Fr. Tersegav) — 19.00: Čas, vre- menska napoved, poročila — 19.30: O Nikoli Tesli — o priliki 80. let- nice rojstva (dr. V. Jovanović) — 20.00: Ruski plesi — ruske pesmi, izvaja zbor balalajk »Ruslan« — 20.50: Plošče — 21.10: Koncertne suite (Radijski orkester) — 22.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 22.15: Znameniti operetni skla- datelji (Radijski orkester).

Zahtevajte povsod zdravstveni liker

izdelek
veležganjarne
in rastlinske
destilacije

Fr. Zaletel

ŠT. VID - VIŽMARJE

LOVRO ROZMAN

Telefon 29-97

Specijalna delavnica tehtnic,
uteži in drugih meril

LJUBLJANA Pred prulami 3

„Slavija“

**Jugoslovanska zavarovalna banka
v Ljubljani**

Gospodarska ulica 12, telefon št. 2176, 2276.

Podružnice: Beograd, Zagreb, Sarajevo, Osijek, Novi Sad in Split